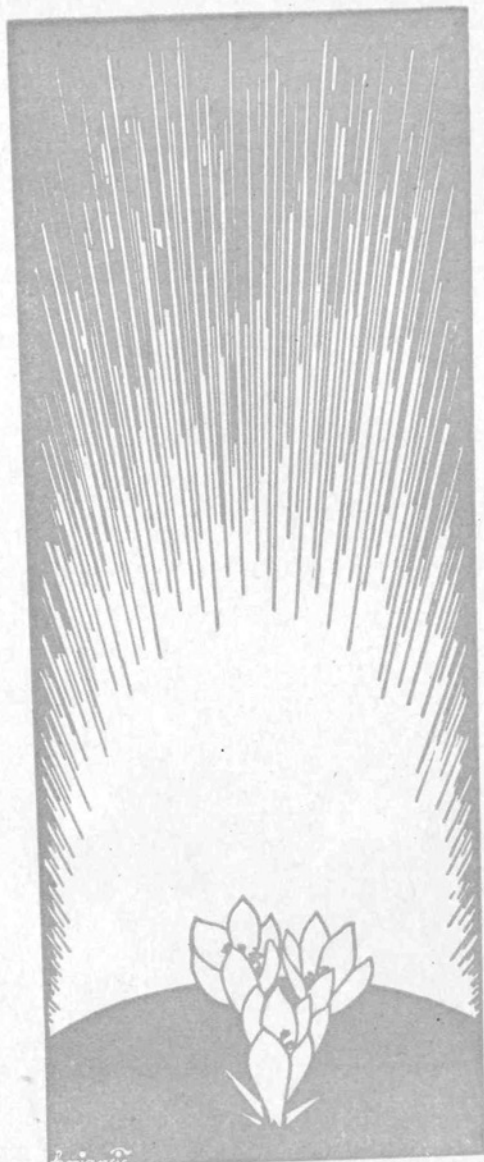

oštnina placana 1/8

VIGREDO

Ž E N S K I • L I S T

J U N I J 1936 Š T E V . 6

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—. Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M. — Telefonska številka 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

V S E B I N A :

Kaj pravi Slomšek o delu. — Delo (F. F.). — Katoliška akcija. — Božje srce (p. Evstahij). — Dekletom Katoliške akcije. — Darovi in naloge (Elza K.). — Strma pot (Peleasa). — Služim in delam (Marica D.) — Daj, da vstanem! (M. Stepanova). — V gorah (Draga Debeloglavec). — Bolečina (M. Stepanova). — Dr. H. Burjan (J. P.). — Ko roža cvete... (M. Stepanova). — V dobroti (Tomincéva). — Dekletova pomlad (Dr. Marg. Czaba — V. Lovšin). — Ženski poklici (Dr. L. Sušnik). — Žena in delo. Družinska plača (R. Smersu). — Kolodvorski misijon. — Po ženskem svetu. — Iz naših ženskih krogov. — Žena — gospodinja.

Poravnajte naročnino!

VIGRED

Ž E N S K I • L I S T

LETO XIV.

LJUBLJANA, 1. JUNIJA 1936

ŠTEV. 6.

ŠESTA ŠTEVILKA »VIGREDI«
JE POSVEČENA KATOLIŠKEMU POJMOVANJU DELA

KAJ PRAVI SLOMŠEK O DELU

(Zlata zrna iz njegovih spisov.)

Jutrnji čas, zlati čas.

Le kdor zgodaj vstaja, se boleznim brani in zdravje ohrani.

Železo rja sne, lenoba pa mlado telo, ako praznuje.

Kdor svoje pošteno delo v nemar pušča, najsi studi na denarju sedi, bo še bos hodil.

Mlad bahač, ki se noče učiti, bo star berač moral kruha prositi.

Kdor pomore drugim iz nadlog, rad pomaga njemu Bog.

Prebrisana glava, pa pridne roké sô boljše bogastvo, ko zlate goré.

Tam, kjer glad mori lenuha, najde pridni dosti kruha.

Kdor se pridnega dela izučí, lahko si slamo v seno izpremeni.

Kdor pridno dela rad, le on je stanovitne sreče brat.

V luži se veliko grdega zaredi, še več hudega v srcu lenega človeka.

Pridno delo lastnih rok blagoslovi dobri Bog.

Lenuh in pa tat sta si tovariša.

Največja dota je ta: zdravo telo, dela vajene roke in pa učena glava.

V kraju, kjer kmetov pri sončnem vzhodu na polju ne srečaš, jih najdeš gotovo po sončnem zahodu v krčmi.

Kjer stari delajo, mladi pa tobak kadijo, tam pogosto boben ropoče.

Lepo in dobro je res, ljudi koristnega dela učiti, pa še boljše, se dela z lastnimi rokami lotiti in pokazati, kar se pove v besedi.

Človeku najslajše diši, kar z lastnimi rokami pridela.

Tomaž, se dela bojiš — glej, kaj dobiš!

Čudo veliko lepega in dobrega stori en sam mož, kateri veliko dela, pa malo tožuje, se sam trudi in ne zanaša na druge ljudi.

Ni prav, se svojega dela sramovati, najsi bo šilo ali šivanka; naj se delo časti, dokler pošteno človeka živi!

Priden delavec ne jenja, dokler mu sonce ne zajde in ga večerni mrak počivati ne prisili.

Čast in služba človeka premeni, pa ga malokdaj poboljša.

Časi so ravno taki, kakršni so ljudje.

Kdor za prihodnje dni ne skrbi, življenja vreden ni.

Kar v mladih letih zamudiš, težko kdaj več popraviš.

Zvonu je človek podoben, ki veliko lepega o sveti čednosti in dobrih delih govori, dobrega pa malo ali nič ne stori.

Marljivost tudi slabo glavo izboljša.

Glava lenuha vsak dan bolj trda postaja.

Sreča tvoja še ni to, česar se dobrega naučiš, marveč to, kar dobrega storiš.

F. F.:

DELO

Delo je del onega prekletstva, ki ga je Stvarnik po prvem grehu za kazen izrekel nad človeštvom. Zaradi tega je delo tudi težko za onega, ki je uprežen v njegov trdi jarem. Onemu pa, ki voljno in z veseljem vrši svoje delo, dohaja oni blagoslov, ki ga je zvezal Bog v paradizu z Adamom in Evo, pa ga tudi pozneje, ko je paradiz prenehal biti bivališče srečnega človeka, ni povsem odvzel. Delo naj po božji volji poleg svoje teže razširja tudi veselje in zadovoljstvo in še marsikatero drugo dragocenost.

Veličastna pesem o delu zveni po vsemirju. V večnem miru biva sicer Stvarnik med svojimi angeli in svetniki, toda ta mir ni brezdelno sanjarjenje, ampak vsebuje smotreno delavnost. Božje oko je stalno in vedno obrnjeno na stvarstvo. Njegove misli ga obkrožajo v večnem poletu, ga vzdržujejo in vladajo; njegovo božje uho posluša prošnje človeštva in slavospeve nebeščanov in pobožnih na zemlji; iz njegove božje roke prihaja milost in kazen, blagoslov in prekletstvo nad vesoljstvo.

Tudi na zemlji je bilo delo kot prijatelj človeka, dokler so bili tu še rajski dnevi. Odkar pa je prišel na zemljo greh, velja delo kot kazen.

Z železno roko naj človek obvlada elemente, ki mu nasprotujejo. Vprašaj prebivalce morskega obrežja, koliko moči in vztrajnosti zahteva boj z morjem! Vprašaj mornarja, ki po dolgem času z veseljem doseže svojo domovino, koliko moči in volje je porabil za obvladanje morja in vetra! Poglej v središče industrijskega kraja, kjer poje pesem dela dan na dan in kjer človek ogenj in železo obvlada in osvaja!

Trud in znoj je veljalo človeka, preden je pridobil elemente za svoje delo, a od tedaj delajo zanj dan na dan. Morje nosi velikanske tovore v neznane daljave in dežele. Potoček, ki počasi poteka po dolinici, zbira vedno bolj svoje moči in poseže potem s svojo močjo vedno bolj v delo. Veter goni

ladje in mline, žareče železo se prikazuje iz ognjenih mas in postaja mehko in voljno.

Rastline in drevesa delajo leto za letom; zelenje, cvetje in sadje, vse to je njihovo delo. Tudi v živalstvu je delo na vsakdanjem programu. Mnoge se trudijo prostovoljno in samovoljno za svoj obstanek, druge pa so v službi človeka.

Človek sam pa, krona stvarstva, naj posveča telo in duha resnemu delu. Delo obeh je po izreku Carlyla človeku v čast. Spoštovati moramo delavca, ki z žuljavo roko uporablja orodje, da izkoristi zemljo in njene zaklade ter jih poklanja človeštvu. Spoštovati ga moramo, četudi je njegov obraz usahel v boju z zemljo, četudi je njegov hrbet ukrivljen in so njegovi udje postali trdi in nerabni. Njega časti delo njegovih rok, kakor kralja njegova čast. Vrší svojo dolžnost, dela za najpotrebnejše: za vsakdanji kruh.

Spoštovanje smo dolžni tudi onemu drugemu delavcu, čigar roka sicer počiva, čigar duh pa dela in ustvarja. On je tisti, ki kaže možu telesnega dela pota v višine, k onemu plemstvu človeštva, ki je le eno, k prostosti, k pravičnosti, znanosti, umetnosti, npravnosti in vernosti.

Najvišji, ki je v podobi človeka, bolj kot pravi človek bival na zemlji, je obe te dve vrsti dela posvetil in blagoslovil. Bil je mož telesnega dela, ki je dolga leta rabil žago in sekiro, obič in dleto. Bil pa je tudi knez duha, ki je svojim bratom prižgal luč in jih je vodil k najvišjim dobrinam.

Zato je vsak, ki vrši svojo dolžnost, ki dela, vreden našega spoštovanja. Delo nikogar ne sramoti. Blagor pa tistemu, ki se je že v svoji mladosti navadil delati! Nihče namreč ne ve, kaj mu bo še življenje prineslo in kaj bo od njega zahtevalo; delo pa bo njegova rešitev.

Kdorkoli si in kakršno mesto zavzemaš v človeški družbi, izvršuj svojo dolžnost na mestu, ki ti ga je Bog določil. Misli na to, da to življenje ni tvoja last in ti ni bilo dano, da ga svojevóljno porabljaš, ampak kot družabno bitje delaš v socialnem smislu v isti meri za druge, kakor za samega sebe. Glej, da v tvojem življenju ne preide noben dan, brez koristnega dela! Varuj se lenobe, ki je mati vseh pregreh! Nihče ni siromašnejši na svetu, kakor človek brez dela, ker mu najlepša zemeljskih dobrin ne napravi veselja. Kot koristen član človeške družbe izvršuj svojo dolžnost, pa bodisi doma ali v službi ali v uradu ali v šoli, ali v javnosti kot zvesta delavka z rokami ali z duhom!

Delo pa ni igrača! Zaradi tega ne misli nikoli, da si že delala, če skačeš od ene stvari do druge, pa se nobenega dela v redu ne poprimeš. Kar delaš, delaj dobro in popolnoma! Seveda zahteva to mnogo samopremage. Nobenega dela ne boš izvršila, ako si krepko in točno ne ukažeš: »Hočem!« Delaj iz malega in stopaj v tem delu do velikega! Ne sramuj se dela! Ne »kaj«, ampak »kako« dá delu vrednost.

Če pa delaš voljno in resno na tisti način, ki je tebi določen, lahko pričakuješ svojemu delu bogatega blagoslova. Delo se kaže sicer tistemu, ki nerad prime zanj, kot težava, kdor pa z veselim srcem in dobro voljo prime za delo, črpa iz njega veselje in zadovoljnost.

KATOLIŠKA AKCIJA

Bolj na globoko kakor na široko! a) Kar se tiče posameznika, je treba skrbeti pred vsem drugim za točno in globoko duhovno šolanje: »Vaša akcija med katoliškimi mladeniči naj misli najprej na to šolo vesti pri vas samih.« »Iščite najprej kraljestvo božje in njegovo pravico, in vse drugo vam bo dodano.« Jezus je tako govoril: »Skušajte pred vsem drugim vršiti božjo voljo. Če se za to trudite, bo prišlo vse drugo samo po sebi.« (Nagovor na katoliške mladeniče iz Rima dne 19. oktobra 1923.)

b) Kar se tiče skupin: Skrbeti je treba za kvaliteto (kakšen), potem šele za kvantiteto (koliko); kajti KA naj šola apostole, vzorne katoličane. Ne more zajeti celotne mase, zlasti ne takoj prvi čas: »Obvarovati in oplemeniniti! . . . obvarovati in potem razširiti«, najprej misliti na dobro kvaliteto in potem na število, potem se doseže stoterne sadove. (Nagovor na rimske mladeniče 26. junija 1926.)

Praktično je potrebno, začeti z malim po številu. Tem je treba oskrbeti izbrano dobro šolanje. Potem naj se pomnoži njih število. Ni mogoče pri vseh doseči popolnosti. Tudi nimajo vsi enakega gladu in enake žeje po apostolatu: Vendar morajo imeti, vsaj vodilne osebnosti, gorečo željo in hrepenenje po popolnosti in jih takorekoč mora žejeti po apostolskem delovanju. Za vsako skupino je treba zagotoviti dobrih voditeljev, zlasti kar se tiče nadnaravnih sposobnosti. To naj bi bila ena glavnih skrbi odgovornih voditeljev KA.

Treba je šolati izbrane ljudi za posamezne kategorije in poklice. »Dandanes ni mogoče po cerkveni hierarhiji priti do vsega in celotnega laičnega sveta; to posebno tam, kjer gre za obsežne razdalje. Tukaj se jim hoče približati božje usmiljenje preko laikov. Laik, ki se je posvetil z notranjim življenjem, ki je bogato molitve in še bogatejše na požrtvovalnosti, je na zunaj enak drugim ljudem svojega stanu in življenjskega položaja. V svoji notranjosti pa nosi žar božje ljubezni«.

Zato naj bi člani naših poklicnih skupin: 1. z največjo točnostjo vršili dolžnosti, ki jim jih je Bog odkazal. Tudi v tem oziru naj si pridobije ugleda. Tako opominja večkrat sv. oče, naj bi bili člani KA boljši katoliki kot povprečni in prav zato boljši delavci itd. 2. Zaradi tega ugleda so pri tovariših in sodelavcih važno orodje, da jih nauče ljubiti tistega, s katerim so sami v tesni zvezi.

BOŽJE SRCE

(Premišljevanje pred Najsvetejšim.)

Večno nas ljubiš, Sonce lepote,
v tvoji zamisli stvarstvo živi,
z Večnim Očetom v Duhu ljubezni
Stvarnik si ti...

V svojo osebo hotel sprejeti
našo naravo, Cvet si višin,
hočeš imeti Mater človeško,
Večnega Sin!

Čista Devica — Mati je božja,
ti pa po njej si brat nam ljudem...
Mila, mogočna dela so tvoja
v blagor stvarjem! —

Rod pa človeški ni ti hvaležen:
noče poznati vere v nebo,
v zemeljsko željno zmeraj obrača
svoje oko...

V brezno krivice svet se pogreza:
mrtvo je njemu — Božje Ime! —
Kaj, da še vedno vabi nas, ljubi
tvoje Srce?! —

Ljubi Zveličar, Cerkev nevesta
zate se trudi, zate trpi,
tebi je zvesta — ti pa ostaneš
z nami vse dni! —

Slovenske družine, posvetite se Kristusu Kralju!

DEKLETOM KAT. AKCIJE

ZA DUHOVNO OBNOVO

Premišljudem to Srce . . . Začelo je biti — iz ljubezni do neumrjočih duš. Prenehalo je biti — iz ljubezni do neumrjočih duš. Vmes pa je bil vsak utrip Jezusovega Srca zopet namenjen le — dušam. Srce ga je gnalo na apostolska pota, Srce mu dalo govoriti, Srce pomagalo delati čudeže. Kako, da ne bi smelo biti za to nad vse češčeno!

Premišljudem to Srce . . . Označuje ga rdeča barva — Ljubezen. Iz njega gori ogenj — Ljubezni. Nad njim kraljuje križ — Ljubezni. Krasi ga trnjeva krona — Ljubezni. Globoko mu zeva rana — Ljubezni. »Poglej to Srce, ki je ljudi toliko ljubilo . . .«

Premišljudem to Srce . . . Ljubilo je — mene. Ogenj mu gori — zame. Krona ga boli — zame. Rana mu krvavi — zame. Križ ga teži — zame. Vsak utrip od začetka do danes — zame. Kaj naj storim za Te, ki si toliko storil zame? Jezus krotki in iz srca ponižni — upodobi moje srce po svojem Srcu.

Mesec junij — posvečen Srcu Kristusa Kralja mora biti za KA *mesec velikega dela*. Spominjamo Vas na smernice, ki ste jih za delo dobile pri duhovnih vajah in tečaju KA. Preglejte zapiske! Apostol je treba biti vedno in povsod z zgledom, besedo in dejanjem. Apostolat KA pa mora biti organiziran. Zato je treba predvsem pridobiti sodelavke, delo vršiti pod vodstvom župnika ozir. njegovega zastopnika in biti v tesni zvezi s centralo dekliške KA. Ob priliki raznih izletov, romanj itd., naj si članice KA poiščejo in skupno pomenijo o delu, o ovirah in uspehih. Nikdar in nikoli ne sme biti malodušnosti, četudi so velike težave. Vse težave je treba predložiti Jezusovemu Srcu pred tabernakljem. »Brez mene ne morete ničesar storiti.«

Tujška sezona pričjenja in z njo stotine nevarnosti za versko-moralno življenje naše dežele in deklet. Škofje v Dalmaciji so jasno izjavili, da je boljše, da tujci ne pridejo k nam, četudi utrpimo nekaj denarne škode, kakor pa, da bi za ta denar prodajali svojo poštenost in vernost. S prihodom tujcev od daleč in meščanov na kmete je prišlo večkrat tudi pohujšanje v obnašanju, obleki, govorjenju, reklami, tisku itd. Vsemu takemu pohujšanju se mora naš narod upreti in dopovedati tujcem, da smo pošteni in cenimo vero bolj kot denarni dobiček in da če hočejo piti od naših krasot in zdravja, morajo biti dostojni. Zato bodi ob nastopu letnega časa skrb odborov KA in še posebej deklet, da organizirajo smotreno, ali pametno borbo zoper vse izrodke tujškega prometa, ki se morejo v njihovih krajih pojaviti. Presoditi je treba versko-moralno škodo in pogumno seči po sredstvih, ki naj jo uspešno preprečujejo. Podrobnih navodil ne dajemo, ker morajo biti članice KA v apostolskem delu same iznajdljive.

Duhovni svetovalec.

DAROVI IN NALOGE

(Razmišljanje o dolžnosti dela.)

Če čitamo v časopisih in knjigah o velikih delih uglednih žena in mož, se zbudi v nas hrepenenje, da bi se mogli na enak način udeleževati. Pri tem pa mnogokrat mislimo le na izredne zmožnosti onih ljudi, ki jih občudujemo, pozabimo pa, da je Bog z raznimi darovi naložil tudi k tem spadajoče naloge in dolžnosti.

Kdor je močan, naj podpira slabotnega, ki mu je moč odpovedala.

Komur je bila dana telesna lepota, je dolžan svojo dušo tako izoblikovati in oplemenititi, da harmonija med dušo in telesom, ki jo drugi opazijo, le-te spominja na Boga, Stvarnika vse lepote.

Ljudje z darom globoke in bogate čudi imajo nalogo, povsod tam vplivati na poduhovljenje življenja, kjer vladata površnost in plitvost.

Oni, ki jim je Bog podaril veselost in veselje, imajo dolžnost žalostnim ono dolgo pot brez veselja olajšati.

Vsi oni, ki imajo jasen pogled in bister razum, so določeni za voditelje onim, ki tega nimajo.

Odločni in trdno usmerjeni so poklicani za prijatelje neodločnim.

Na žene s širokim in odprtim srcem čakajo številne sirote; po ženah z mehkiimi in dobrimi rokami kličejo bolniki in betežniki vseh vrst.

Kdor je bogat, naj misli, da je postavljen le za upravitelja tega bogastva in da večja posest nalaga tudi večje dolžnosti.

Tihi in nežni ljudje najdejo široko torišče za svoje delo tam, kjer glasne veselice omamljajo, kjer se šopiri kričeče veselje.

V glasnem nemiru, v valujočem dirindaju je mesto za umirjene, v Bogu zasidrane, da vsi omahujoči in oklevajoči in od vihre življenja gnani ob njih najdejo svojo močno oporo.

Veliki, ki več vedo in več znajo kot njihovi manjši bratci in sestrice, imajo dolžnost za te male, pa naj so mali na duši ali na telesu, delati in skrbeti, jih voditi in varovati pred nevarnostmi.

Kdor je našel pot, naj jo pokaže tudi drugim. Kdor je našel življenjske vire, naj tudi drugim pripravi pot do njih.

Različne, kakor božji darovi so tudi njegove naloge. Od nas je odvisno, da spoznamo darove in ob njih in z njimi rešujemo naloge. Potem bo naše življenjsko delo veliko in polno, četudi nobena knjiga ne bo imenovala našega imena.

Začeti — je največja skrivnost vsakega dela in tudi najboljše sredstvo za uspeh dela. V dolgotrajnem razmišljanju, iskanju, v neodločnosti izgubimo mnogo časa in moči. Le nikakega dolgega pripravljanja za delo! Veselje zanje pride samoposebi, kakor hitro pričnemo, prejšnja utrujenost izgine, veselje in svežost nas navdušuje za delo. »Oni, ki vedno tožijo, da nimajo časa in imajo vedno polne roke dela, to so največ oni, ki nobenega

dela ne skončajo» (A. M. Weiss). Oni pa, ki od jutra do večera vsak trenutek porabijo za resno delo, pa imajo še vedno vsaj nekoliko časa, če jih kdo poprosi za malo uslugo. Vsako delo pa začenjajo z dobro voljo in z veseljem in že to jim njihovo delo pospeši.

Kristus je imel za vse dovolj časa. V vseh evangelijih ne najdemo stavka, ki bi omenjal le z besedo, da je kdaj vihravo vršil svoje delo in da zaradi naglice komu ni ustregel. In vendar, kako veliko delo je izvršil v treh letih, a vse je izvršil mirno, brez obotavljanja, nikoli z naglico, a vendar vedno pravočasno.

V marsikateri dobi so ljudje več trajno vrednega storili, kakor pa danes v tej splošni vihri in naglici. Vedeli pa so, kdaj in kako naj začno in se niso zanašali na jutri, kakor pravi Hilty. In prav v pravilnem in veselem začetku je tista velika moč in svežost ter pogum za izpeljavo in uspeh.

Skoro gotovo pa tudi ni bilo dobe na svetu, ki bi toliko storila s pomočjo človeškega duha, z uporabo delavnih moči, s premnogimi stroji, z močjo pare, elektrike in svetlobe na in v zemlji, kakor sedanja. Nikoli pa tudi ni bilo tega, da bi delo prinašalo tako malo notranje zadovoljnosti, kakor danes. Odkod to? Ker je današnji svet pozabil smisel in pomen dela. Delo je božja služba.

Za ta svet velja dolžnost dela. Počitek je prihranjen za večnost.

Peleasa:

STRMA POT

(Nadaljevanje.)

VI.

Moja draga Melisanda!

Iz Švice sem se vrnila v polnem poletju: trava pokošena, setev zrela, pomladna pesem končana. Po zemeljski pomladi gledam človeško pomlad:

Dvoje otrok iz sorodstva mojega očeta bo prebilo počitnice pri nas. Nepričakovano so prišli, ko sem jaz zalivala rože na vrtu. V to umetnost me je uvedla Švica.

Šestletna deklica prihaja s terase. Noč, ki jo je prebila v vlaku, ji je vzela rožnato lice. Izza grma jo opazujem. Stopa doli proti vrtu, pride do ograje in gleda. Strah jo je vrat. Vendar si dá roki lepo na hrbet. Dolga in vitka je, lasje so ji kratki, noge dolge in suhe, oči pa urne in njih pogled: kot letanje kačjega pastirja. Tedaj zagleda psa. Urno priteče v vrt, vidi mene in si oddahne. — Izsledovalka ni drzna.

Drugemu bo čez par dni dvanajst let: jutranja zarja onih čudovitih dvoje let, dvanajstega in trinajstega, ko se vse pripravlja za

razcvit, ko še ves otrok in že ves mož, ko je srce nebeško čisto in preprosto. Majhna čaša, odprta življenju, sad poln miline, radosti, veselja in plemenitosti. O ti doba čudovita!

Tako ozračje me je sprejelo v domovini. Zunaj pa je divjal boj in kri je še tekla v potokih. Že zdavnaj smo se bili naveličali čitanja poročil z raznih bojišč, ker jim nismo več verjeli.

Mojega življenja središče je bil Ditmar in osrečevala me je zavest, da tudi jaz živim v svetišču njegovega spomina.

Počitnice so se nagibale h koncu. Oba naša mala gosta, ki sta ves grad oživila, sta jela misliti na povratek. Tiste dni mi je stara mama mnogo govorila o sorodnikih, iz katerih sta izhajala otroka. Pri neki stari teti mojega očeta se je posebno ustavila in mi to-le povedala:

»Imela je čudovito lep glas. Ko je dovršila pevsko šolo v Gradcu, katero so takrat visoko cenili, začne pri gledališču v Gradcu, pride nato preko Stuttgarta in Stettina v Rigo, kjer postane žena trgovca, dobrosrčnega, nežnega in visoko izobraženega Nemca. Kot pevka doseže povsod izredne uspehe.

Leto za letom je prihajala tudi k nam, v naš preprosti svet in čez par tednov zopet izginila v svoji deželi pravljic. V naših očeh je bila najsrečnejša žena na svetu, tako, da ji je jela sreča sama postajati nevarna, ko je — dasi že v zrelejših letih, našla soproga, ki jo je nosil na rokah in čigar ljubezen je uganila sleherno željo, sleherno bolečino umetnice. Ta sreča pa, na videz tako trdno zgrajena, je našla grozen zaton. Prve neprilike se pojavijo pri gledališču, ko se vedno občutneje uveljavljajo mlajše moči, kar prisili umetnico, kateri se oznanjajo že zarje večerne, da zapusti svet kulis, katerega obožuje. Kmalu pa se zopet zave, postane učiteljica petja, kakršne išče odlično občinstvo, dasi ji takrat tega še ni treba. Hipoma pa ji oboli soprog. Kako je začela skrbeti za življenje svojega moža, katerega je, — in to moram poudariti, Senta, — brezmejno ljubila. Najbolj požrtvovalna nega ga ne more rešiti in na nekem trgovskem potovanju umrje v Berlinu. Brezmejna, kakor prej njena ljubezen, je zdaj žalost. Nato ji gospodarske neprilike uničijo vse lepe prihranke, vse premoženje, ki ji je zapustil soprog. Z nekaj pohištva in dragocenosti se zateče na Dunaj, kjer se odslej, kot učiteljica petja, slabo, toda pošteno preživlja. V mesečni sobi, katere stene krasé srebrni venci in druge trofeje, sanja stara gospa sen nekdanje sreče. Že pa trka zadnji, neizprosni sovražnik na vrata: dolgoletno trpljenje vsled raka. Vse prošnje sorodnikov, da se preseli k temu ali onemu, odkloni, ker brez gledališča in kon-

certov ne more in noče živeti. Tam ji stoje ob strani plemeniti prijatelji z besedo in dejanjem. In tedaj se iz te heroinje gledališča izoblikava junakinja življenja. Stara, osamljena, obubožana in smrtno bolna ta stara žena, kateri je vzhajalo toliko veličastnih dni, gre svojo pot do življenjskega konca v nepopisnih bolečinah. In v najgrenkejših trenutkih še plamti v njenem srcu ljubezen do umetnosti. V najgloblji bedi išče tolažbe v veri in vdano umrje. „Blagor onim, ki niso videli, pa so verovali!“ so po njenem naročilu napisali na njen grobni spomenik.

V naših srcih pa, Senta, še živi, in to ne samo v vsej veličini umetnice z vsemi posebnostmi in vsemi slabostmi gledališkega življenja, marveč in zlasti še kot žena in junakinja, ki pred usode najtežjimi udarci ni klonila.«

Melisanda, da bi Ti mogla opisati ta glas, naslikati te oči stare mame med tem pripovedovanjem! Če je imela s tem poseben namen, ne vem. Vem pa, da se je tedaj v meni zopet oglasil odmev onega večera v Švici, ki sem Ti ga opisala v predzadnjem pismu. Z njim pa sem bila popolnoma sama na svetu. In danes razumem, da se je takrat v meni dogajalo, kakor pravi Evangelij: »Če je kal bila vsejana, bo rastle in se razvijala, pa naj si človek spi ali čuje.«

O veri in Bogu se pri nas ni govorilo. Zato me je mučila skrb, komu in kako razkriti svojo dušo.

»Konstancija pozna vse bolečine mojega srca, katerega je prenekaterikrat slišala ihteti in mu često prinašala tolažbe,« si mislim.

»Povabiti jo hočem, da ostane pri meni čez noč, in ko bodo v sencah in v temi izginjali obrisi pohištva in tudi moji, tedaj bo tem laže čitala v moji duši, katero ji hočem odpreti kot knjigo. Noč edina ima pravico govoriti tedaj, ko so utihnili golobje in škrjančki.«

Ta zgovorna noč pa zame dolgo ni prišla.

»Vem, da me v jeseni ne bodo pustili na konzervatorij, kakor je bilo prvotno določeno, ker je pač vsak najrajši tam, kjer se najboljše preživlja v teh dneh velikega pomanjkanja kruha,« si rečem nekega septemberskega večera, ko je moj odmev postal zopet glasnejši kot sicer.

»Čas imam torej in studirati hočem zgodovino Boga in si sama najti izhod.«

Zgodovino Boga? Kje je začeti? Kje nehati? Ne poznam nobenega zgodovinarja, ki bi bil človeštvo obdaril z zgodovino Boga.

Zgodovina Cerkve torej! Te sem se tudi v gimnaziji nekaj učila. S tem sem načela drugo, mučno vprašanje, kateremu nisem našla odgovora. Ko sem zvečer stala včasih ob oknu, potem, ko so legli k počitku vsi, in je samo Hudinja še skrivnostno šumela pod gradom in je bilo nebo prečudno jasno, tedaj sem večkrat v duhu pretresla vse dobe zgodovine in iskala glavnega dogodka v njej.

»Glavni dogodek zgodovine sveta je ona revolucija, po kateri je najplemenitejši del človeštva iz starih verstev, ki so se imenovala poganska, prišel v krščansko vero. Tam se je ustavila antika in se začel moderni svet. Betlehemske jaslice so obenem grob antike in zibel novega človeštva.

Druga doba, ki jo hočem studirati, je ona, ko se je to novo človeštvo zopet delilo.«

Napravila sem si natančni načrt: »Poleg zgodovine hočem v vsaki dobi upoštevati tudi pojave v literaturi, umetnosti in znanosti ter verstvih.«

»Obsežen je moj program,« si pravim, »in izpolnil bo morda leto ali še več.

Vsaki knjigi hočem napraviti listek, na katerega bom napisala naslov, pisateljevo ime in datum, kdaj sem jo čitala. Besedilo bo nosilo prav kratko vsebino, opazke glede splošnega vtisa, ki ga bo knjiga pustila v meni, literarno vrednost, slog, jezik, dikcijo, sodbo glede vodilnih idej, nekaj citatov iz teksta.«

V take misli vsa zatopljena grem nekoč — bilo je v prvi jeseni 1917 — na podstrešje. Vedela sem, da je tam mnogo knjig, katere je stara mama, pozneje tudi moje tete in strici, pa tudi moja mama izločila iz knjižnice. Na podstrešju že leta in leta nisem več bila.

Počasi, tiho in dihanje zadržujoč, da ne motim preteklosti, ki tu zaprta počiva, se približam vratom. Misleč na svoja prva leta, ki so bila, oh tako srečna, se vsa tresem v tej prenapolnjeni samoti, kakor hitro se vrata malo odpro, da vidim, kako pada v prahu skrivnostna in vendar tako domača dekoracija. Mladenka sem sprejeta kot sem bila nekoč kot otrok. Samo pajek, podoben onim, ki so jih gledale moje otroške oči, je nekam nemiren in svoje črne noge skriva v temno luknjo svoje pajčevine. Skozi ubito opeko prihajajo muhe, čebele in zamolklo brnenje njihovih kril napolnjuje obsežen prostor. Nato pa zopet tišina. Nič se ni izpremenilo. Na istih linicah ista gnezda lastavic. Tu polomljeno pohištvo, tam punčka brez lasulje, poleg nje lesen konj, zraven koza iz baržuna. Tu posoda, ki čaka go-

stov, ki ne bodo prišli nikoli več, tam mehanična železnica, potniki pa so izginili za vedno. Volneni medved globoko v naslonjaču brez nog. Moja otroška leta žive med temi skromnimi spomini. Še najdem njih sled, toda podobna je duhu posušene cvetke med listi knjige. Tedaj doumem, da me niso zapustila ona prva leta, marveč, da so z menoj rastle, z menoj hodila po vseh potih in cestah, koder sem jaz ljubila življenje in iskala njega poezijo.

Melisanda, ta leta otroška, ki so nam vzrastla v mladost, nam ostanejo lahko zvesta do večera. To mladost pa si moramo zaslužiti in njeno pravo obličje ostane skoro vselej drugim nevidno.

Morda je to spoznanje nov korak v zorenju moje notranjosti . . .

Tvoja

Senta.

Marica D.:

SLUŽIM IN DELAM

Tudi za besede in izraze imamo modo. Vsaka doba si vtisne svoje lastne izraze ali jih prav na poseben način poudarja. Druge izraze iz prejšnjih dob odklanja, ker so ljudje te dobe izgubili smisel in razumevanje zanje. Nekaj povsem nemodernega je postala beseda »služiti«. Morebiti so v prejšnjih časih službo preveč izrabljali, ali jo porabljali za to, da so druge poniževali, izkoriščali njihove moči do skrajnosti in jim odrekli plačilo.

Služba in delo je plačano in vendar je v svoji nesebičnosti tako plemenito, da ga denar ne odtehta. Ker pa je delo tako malo spoštovano in cenjeno, ker je njegov plemeniti in resnični smisel pozabljen, je beseda služiti danes kamen spotike in se je radi ognejo vsi tisti, ki jim je celo služiti edino delo.

Žene in dekleta pa, ki vemo, da je delo in služba čudovita moč v življenju žene, ljubezniva skrivnost, ki je tihi vir veselja, toplote in tisoč lepih misli, hočemo in moramo službo, našo žensko službo zopet uveljaviti.

Naša služba je delo ljubezni. Brez ljubezni bi bilo delo in služba mrzla in trda tlaka, železni moraš, ki tlači in trdo oklepa.

Naša služba je sestra ponižnosti, pravi izraz ponižnega mišljenja. Ošabnost in napuh ne poznata miline službe in dela, saj sta sebična in hočeta drugim gospodovati in uveljaviti le sebe. Kdor pa služi — in to smo vsi in vse, — ta hoče pomagati, misli na druge, sluti želje drugih, jim hoče življenje osladiti, olepšati.

Ženska, materinska, sestrška služba v domu napravi dom res domač in privlačen; varuje ga pred prepirom in sovraštvom, saj kjer drug drugemu služi, je mir in ljubezen.

Kakor pa je temelj pravi službi ljubezen, prav tako pa taka služba med-sebojno ljubezen množi in usmerja. Z nesebičnim delom in s službo za druge najdemo pot do njihovih, večkrat morda zakrknjenih src; kajti nesebični ljubezni služečega se ne more zapreti tudi najtrše srce.

V ljubezni služečega ta služba ne ponižuje. »Največji med vami naj bo hlapec vseh,« je rekel Gospod. Prav tako bi lahko rekli: Kdor najbolje služi, postane največji. Kristus sam je to pokazal. Saj je rekel, da ni prišel, da bi mu drugi stregli, ampak, da On streže drugim. In ker je v vsej ljubezni in ponižnosti stregel, je tudi največje dopolnil.

»Služim in delam«; če bo ta misel vzknila v nas, v družini, v poklicu, potem bo zrastle iz tega za nas pravo materinsko ženstvo, ki bo dom in družino vzpostavilo in ohranilo.

Mara Stepanova:

DAJ, DA VSTANEM!

Bog moj, daj, da vstanem!
Da pozabim duše hinavske
in besede laži,
trpko bol, ki mi ranjeno dušo mori.
Da pozabim vse one svetle dni,
zarje majskih večerov,
opojno nebo
žametno toplih noči.
Da pozabim daljni vonj cvetov
tiho snivajočih mimoz
in prelest vrtov
v lunin sij vtopljenih.
Da pozabim misli s silnim upom prepojenih,
komaj za spoznanje zagrenjenih:
da je sreča le varljivi lesk,
ugašujoče zvezde zadnji blesk. -
Daj, da pozabim, da je jablana pod oknom cvetela takrat...
Da je nekje nekdo tiho pel o ljubezni...
Da je pesem vijoline plala v sončne dni,
potem pa se nenadoma preklala sredi noči...
Mislim, da so takrat bele roke pevcu za vedno sklopile trudne oči.

Daj, da pozabim vse, prav vse!
Še to, kako mi je nekdo dušo na dvoje dal,
kako mi je srce z železom prežgal...
Daj, da vstanem višje, še in še:
tako visoko, da vse svetno v meni bo zamrlo,
da edino srcu Tvojemu se moje srce bo odprlo.

V GORAH

(Nadaljevanje in konec.)

Peter in Ana sta se molče trudila navkreber. Vase sta bila pogreznjena, ko da prisluškujeta daljni, otožni pesmi. Ko sta dospela na vrh, je Peter pobožal hojko. Kolikokrat je oče tu posedal! Pogledal je v rizbo, risano v otroškem razpoloženju — in ostrmel. V zeleni senci mokrih vej je visel križ: star, iz črne hrastovine izrezljan. Zveličar z žalostno nagnjeno glavo, umirajoči pogled poln božje ljubezni. Anka je bila pribila razpelo, staro dediščino rajnega očeta, v drevo. Peter jo je razumel. V tem znamenju bosta nosila težo življenja. Naj jima bo sidro upanja in vir tolažbe!

Takrat je pristopil k ženi in jo poljubil v belo čelo. Začudeno je v zadregi stekla v hišo, mladi mož pa si je počasi gladil vroče čelo. Nerodno se je smehljal. Ljudje v gorah skrivajo nežna čuvstva v globini duše.

Ko je vzcvetel hladni gorski maj, je sleherni večer gorela pred razpelom lučka. Peter in Ana sta na klopi sede sanjala v pomladni večer. Ni jima bilo do besed. Z njima je bil mir, ves bel. Z njima je bila svetla skrivnost. V sleherni mladi bilki, v zelenju macesnovih vej in v dehtenju belih narcis, v zaspanem čebljanju drobnih ptičk in celo v sproščenem šumenju gorskega virčka je kipela pesem o novem življenju. Jablana kraj pota je dehtela. Bele cvetne školjke so trepetajoč hranile upanje v zorenje. Petru in Ani se je razodevala tajna božjih čudes v vsej globini in lepoti.

Ko je svatovalo poletno sonce na zlatih bregovih in so se blesteli srpi v vročih rokah krepkih žanjic, ko so dremali v vročem soncu smolnati bori, da je bila vsa planina ko ogromen vonjajoč šopek zorečega žita, smolnatega drevja in kristalnih skal, obraslih s sviščem in planinskimi rožami, so položili pri Vrbanu v zibelko malega Petrčka. Peter Vrban je stal pri razpelo in položil na žebelj, ki kruto spaja les in ranjeni nogi, očnico, vso belo ko zvezdico iz belega baržuna.

Ko pa so padale prve modre sence in je v njih ugasnila belina skal, ko so se vračale žanjice, trudne in preznojene, s polja, ko so sneženi vršaci v dalji granatno zagoreli, je globoko zaklenkal zvon pri fari. Vrbanove gospodinje ni bilo več. Od skal so odmevali žalostni glasovi še in še — ko pesem o ugasli sreči . . .

Peter Vrban pa je stopil k hojki. S trdo roko je snel težko hrastovo razpelo. Lovilo se je v temnih vejah ko da išče zavetja. Zveličarjev pogled je bil žalosten ko proseč: »Glej, koliko sem trpel! Prizanesi!« Peter ni prizanesel. Udaril je v goste veje, ki so se oklepale križa, da se je drevo streslo ko v pritajeni grozi ter vrgel razpelo v rob. Zakotalilo se je po skalovju, trije težki žebli so jekleno zazveneli, ko so udarili ob kamen. Rezek odmev se je lovil v robu . . .

Peter je postal mrk in tih. Živel je sebi in svojemu sinu. Ljubil ga je s ponosno, nekoliko trpko ljubeznijo.

Razpelo pa ni obležalo v mokrem robu. Neža, dekla in rejenka Vrbanova, je premagala strmi prepad ter otela staro družinsko relikvijo trohobe. V dnu skrinje je položila razpelo ter ga pregrnila z belim prtom. Vrban je vedel za to, a ni mignil. Med trdim hrastovim lesom, med mrtvimi štirimi stenami ko v grobu je čakalo in še čaka — Odrešenik odrešenja.

* * *

Predlansko poletje je bilo. Po planinah so hodili ljudje v mestni noši ter merili, predstavljali palčice ter zopet merili. In se je končno eden izmed njih odkašljal in Vrbanu pripomnil: »Lesi imate preveč, oče, lesa. Delavci vas —« Pa je Vrban presekal besedo s trdim: »Ne dam! Niti pedi ne!« Misli je, da bodo osramočeni odšli, ker je videl v dno njih misli. A vsul se je gost slap ponavljajočih se besed: »Pa bi le prodali, oče! Čemu vam bo toliko grunta?« »Čudno! Ti ljudje, da toliko govorijo in tako malo razumejo,« je molče karal Vrban, zavithtel koso na ramo ter stopil v senožet. Za njim se je usula ploha prošenj, dokazov in prepričanj. Ko ni bilo glasu v odgovor, so govorili mlademu Petru. Nemo je poslušal pravljice o širokih cestah, svetlih hišah, o lahkem zaslužku. Odšli so mestni tujci, ostale pa so pravljice: Lahko delo, lep denar, bogastvo in sijaj. Vedno glasneje so trkale, vedno vabljujeje mamile.

Ko je na temne bore legel prvi jesenski mrak, je mladi Peter jemal slovo. »Z doma moram. V svet pojdem.« »Pretesno in preborno mu je doma,« je trkala trpeča misel v očetovem srcu. Klel je tujce.

* * *

Sedaj vasuje že tretje poletje na planinah, a Petra še ni. Redka so bila prva pisma, v zadnjih mesecih so utihnili tudi okorni pozdravi.

Staremu Vrbanu ni do dela. Pri hojki poseda in gleda v razbeljeno srebro strmih skal. Saj, dokler lijejo beli žarki v oči, je v duši svetlo, ker sanjajo beli spomini; a, ko se zganejo oblački, da potemni kristalni sijaj, se priplazijo misli, trpke, trde, da stoka duša ko v bolestem snu. Čudne sanje kljuvajo besede ko neutrudna žolna na starem črvivem drevesu; spoznavanja padajo ko ogromna kladiva, ki se jih Vrban strastno otepa. Še v molitvi ni miru. Oče naš, kateri si v nebesih . . . varuj mi sina! . . .« Pa se oglašča daleč v srcu pošasten porog: Si ti prizanesel podobi mojega sina? V skalovje si treščil razpelo . . . »Za dušni mir moje rajne žene . . . Večna luč naj ji sveti . . .« Hm, včasih sva lučko prižigala pri hojki . . . Še veš? . . . Pa si zavrgel starih dedov sveto zapuščino . . . Najlepše mesto sem izbrala z ljubečo skrbjo, znamenje križa naj bi kraljevalo na Vrbanovini . . . Pa je že leta in leta v grobu temne stare skrinje . . . Greh je bil, greh v vero očetov . . .

Trdi, hreščeči koraki sekajo v misli. Sosed Matevž mu proži bel list. »Pismo . . . iz bolnice. Tvoj in moj . . . Oba je zadelo. V rudnikih je zrak kot v kotlu. Vajena sta bila planinskega sonca in vetra. Pa tvojemu bi ne bilo treba. Vrbanovina je velika. Naša zemlja pa tesna in nas je dosti. Tvoj je hudo bolan, mojega je že vzelo.«

Vrban strmi v sovražno belino lista. »Branje mi nikdar ni šlo, sedaj sem pa že star. Ne vidim dobro.« List trepetava v starčevi roki ko velik kosmič ranega snega, ki še včasih sredi poletja zaide na planino. Vrbanu je mraz. Jezik je težek, ko da je prikovan na suho nebo. Molče zreta starca v daljno sinjino, ki se blesti v omamni opojnosti.

»Dober dan vama Bog daj!« Tenak in zadirčen je glas stare Kržetovke, da zazebe v kosti. »Tvojega je vzelo, Matevž, kaj? Oh, nič ne maraj! Bolje je tako bolje. Tebi je vzela smrt enega, meni življenje dva. Tonč se je letos oženil, sem zvedela. Reziki je bilo tudi v prvi službi dobro. Kje je sedaj, ne vem. Da sta name pozabila, ni nič. A da jima ni do doma, je hudo.« Mrmraje odide upognjena ženica, molče se poslovijo stari Matevž.

Peter Vrban je sam. Sam s svojimi morečimi skrbmi.

Vlažna noč ga najde na klopici. Vroče sence je zagrebel v mrzle dlani in široka pleča mu podrhtevajo ko v krčevitem ihtenju. A solz ni.

Edini sin. Vsega ima Vrbanovina dovolj, a mladega Petra grob bo v tuji, tuji zemlji. Morda pa le ozdravi. Ozdravi — in — ostane v daljnem svetu — in se izneveri sveti očetovi zemlji, izneveri stoletnim šegam, izneveri ljubezni, ki je spajala rod za rodom z rodno grudo.

Tuj mu bo rodni krov. Ne bo mu več misel poletela ljubeča in gorka — v planine. Težko je življenje v gorah, težko . . . A, kogar so planine vzgojile na svojem skalnatem srcu, so ga napojile s hrepenenjem po visokih vršacih, kjer je nebo blizu . . ., kjer je obzorje široko, kjer diha gorski vihar v silnih, svobodnih sunkih.

Saj je Peter sin planin. Saj mora priti . . .

Mora? Bolan je, Vrban, ne zabi tega! Težko bolan. In če bo zdrav . . . Veliki vrtinci pretresajo zemljo. Bolj ko kdaj se rušijo stebri, ki so nosili kašipot . . . V zmedi pojmov tone vera, umira upanje in ugaša ljubezen . . . Brez teh treh svetilk pa mladi Peter ne najde domov . . .

Pa kljuva v srcu mehki glas rajne žene: Znamenje vere, upanja in ljubezni je kraljevalo na Vrbanovini, pa je hojka prazna . . .

»Naj bo!« Srdito pada roka v deblo. Trdno se stisnejo ustnice in v čelu se brazde poglobe . . .

Ko črni polži lazijo dnevi. Trenutki so temni, mračne pošasti so prepregle zemljo, dasi vriska sončno poletje v jasni sinjini. Vrbanove oči bi se rade napile svetlega pokoja, a ko v bolesti se izmikajo ostri svetlobi, ki boli. Danes boli. Vrban nasloni trudno glavo na temno deblo.

Takrat prihiti iz polja Neža: »Oče, oče, glejte! Mladi grejo.« Vrbanu so noge težke ko svinec, v sencih mu kujejo kladiva, da so otrpli možgani brez misli. Dekla hiti navzdol po rebri, Vrban pa se sunkoma vzravna ter trudnih, a naglih korakov beži v borov gozd. Kjer so skale najvišje, se ozre.

Po poti prihaja sin. Malo šibkejši je in višji; pogled mu božajoč objame skalne grebene in poljublja rodni krov . . .

Stari Vrban ve, zakaj je bežal v samoto: Le tmina borovega gozda naj ve, kako je v njegovem srcu. Dve težki solzi kaneta v temni mah. Tu bosta

počivali, skriti ko dva bisera v najmanjši školjki morskega dna. Samota v gozdu ni radovedna, ni blebetava; je tiha ko grob in le srce je skrivnostnejše od nje.

V rjavkastem mahu vrh stare skale sveti bela zvezdica očnice. Stari Vrban jo sname s trepetajočimi prsti s skalnih tal. Tiho, tiho je ko v sve-tišču pred spravno daritvijo . . .

Pred hišo se snideta oče in sin. »Bolan sem bil.« Vendar je sinov glas svetel. Oče ga premeri z vlažnim pogledom od temnega temena do trdnih planinskih škornjev; desnica objame sinovo desnico in glas je staremu Vrbanu poln kakor glas velikega zvona, ko poje zahvalno pesem: »Prav!« Edini zlog je sinu v pozdrav, v sprejem.

Stari Vrban stopi k skrinji, katere ni odprl štiri in dvajset let.

*

V poletnem večeru brli lučka na hojki. Brli in z drobnim ljubečim žarom boža staro hrastovo razpelo. Na velikem žreblju, ki spaja ranjeni, bleedi nogi s črnim lesom, sveti bela očnica ko srebrn plamenček.

Na klopi sedita oče in sin in gledata v prve zvezde. Ni jima do besed. Le misli tipajo od srca do srca . . . in se najdejo . . . in v skrivnostnem molku, ki preprega planino . . ., oba razumeta, da je v ljubezni nebo blizu, blizu . . .

Mara Stepanova:

BOLEČINA

Zamira luč . . .

Vse ceste so prepolne blata,
v strupenem vetru cvetje se duši . . .

— Ne vidiš brata,
glej, in sestre tudi ne?

Postavi luč pred svoja vrata,
sprejemaj, ljubi, tiho jim besedo daj!

Da s temnih potov našli bodo sled v moj gaj. —

Tako, Gospod, me prosiš slednji dan.

A sam najbolje veš, kako zaman
je često vroč moj klic!

Ko sestro hočem s srcem prikleniti nāse,
pa gre v temo . . .

Takrat ves miren prideš, s čudežno roko
pobožaš dušo, obrišeš z lic
solzo.

V tolažbo pesem vtkeš mi v bridke čase.

DR. HILDEGARDA BURJAN

USTANOVITELJICA SESTER CARITAS SOCIALIS

(Ob triletnici njene smrti, 11. junija 1933, pripravila J. P.)

Pred tremi leti je umrla velika žena, ki je socialnemu delu na Dunaju dala novo smer in katere spomin je še živ: *dr. Hildegarda Burjan*.

Njeni starši so živeli deloma v Berlinu, deloma v Zürichu, kjer se je Hildegarda posvečala visokošolskemu studiju. Zanimalo jo je jezikoslovje in filozofija. Globok vtis so napravila nanjo versko-filozofska predavanja Roberta Saitschika. Leta 1907. se poroči z mladim inženirjem, kmalu na

to si na univerzi v Zürichu pridobi doktorsko čast iz filozofije, nakar se z možem preseli v Berlin. Po enem letu srečnega sožitja nevarno zboli na ledvicah ter pride v katoliško bolnico svete Hedvike. V osmih mesecih, ki jih gospa Burjan prebije na tem zavodu, se v njej utrdi globoka vera, ki jo privede v katoliško Cerkev. Na novo podarjeno življenje naj bo odslej služba božja v ljubezni do trpečega bližnjega. Leta 1909. pokličejo njenega soproga na Dunaj; gospa Burjan vidi v tem uresničenje svoje srčne želje: prebivati v katoliški deželi.

Svetovna vojna prinese gospej Burjan priliko, da svoje stremljenje, katerega hrani z živim krščanstvom, na široko uveljavi: ustanavlja vojne šivalnice, organizacije delavk po domih, spredovnic cestne železnice, nabira za čipkarice, ki stradajo v Krkonoših, sama potuje od kraja do kraja, kjer nabrano osebno deli. Je prva žena, ki po preobratu pride v avstrijski parlament, kjer pristaši in nasprot-

niki občudujejo njene politične zmožnosti in njen dar govora. Istočasno stopi v narodno skupščino tudi Ignacij Seipel, s katerim jo veže globoko in plemenito prijateljstvo. Že po treh letih pa gospa Burjan parlament zapusti, nekaj vsled slabotnega zdravja in pa, ker je politično delovanje ne more zadovoljiti. Zdaj pa ji je dana možnost, da prične s predragocenim delom za ustanovitev verske združbe socialno delujočih žená.

Že dolgo ji je plaval pred očmi ideal, kako pridobiti čredico duš, ki bi se prostovoljno posvetile Bogu v službi trpečega bližnjega. Na francišškanski dan 1909 kardinal Piffl sprejme obljube prvih deseterih »sester Caritas Socialis«, za katero priliko je ustanoviteljica združbe sama sestavila lepo posvetilno molitev. Uresničilo naj bi se načelo: Kjer drugi socialno ne morejo delovati, ali pa vrše to delo nezadostno, tam je treba pomagati. Ko pa se za to delo najdejo ljudje, potem jim ga lahko prepustimo, zakaj prilike za lajšanje bede je na svetu veliko.

Važno je pred vsem, da se širi duh prave socialne ljubezni, ki vodi ljudi k Bogu. Caritas Socialis sestre naj bi pripravljale pot duhovništvu, bile naj bi nositeljice socialne ljubezni v modernem poganstvu, služiteljice »Katoliške akcije« v pravem smislu.

Razumljivo je, da se mora Hildegarda Burjan težko boriti, ker je radi moža dolžna, da živi čisto drugačno življenje, kakor one, katerim daje predpise in ki ji obljublajo pokorščino. Kardinal Piffl jo često tolaži v njenih vedno nanovo se pojavljajočih dvomih. Gospa Burjan se trudi, da združi oba tako različna kroga svojih dolžnosti: biti možu žena, otroku mati v vedno ljubeči vdanosti, poleg tega pa ostati voditeljica čredice Bogu posvečenih sester. Rada bi se oprostila vseh družabnih obveznosti, oddala vodstvo svoje ustanove kaki sestri, toda oboje se ji odreče in tako skuša z vsemi duševnimi in telesnimi močmi zadostiti obema krogoma dolžnosti.

Veliko pomoč črpa iz svojega svetega uboštva pred Bogom, v jasnem spoznavanju življenjskih problemov, v svoji notranji ponižnosti, v kateri odklanja vse, kar ne vodi k Bogu: razvedrilo, veselje, prijateljstvo, vse je hitro pretrgano, pa najsi srce še tako ihti.

Njeno delovanje ima to posebnost, da s svojim nasvetom nikoli ni vsiljiva, da nikoli ne skuša spreobrniti človeka neposredno. In vendar doživi vpliv njene osebnosti sleherni, ki se ji približa, vsakemu je »L u č«, ki izžareva moč in v katere bližini se človek počuti v

boljšem svetu. Njen nauk in njeno življenjsko načelo je: Črpaj sam iz svetega vira, da se boš razlil tudi med druge.

Na tako rodovitni podlagi, ki ji je vsako delo molitev in služba božja, temelji delo 210 dobro izšolanih Caritas sester, ki v 11 škofijah in 37 lepo urejenih podjetjih pomagajo v varnostni oskrbi, v varstvu mladih mater, njihovih otrok in v varstvu deklet, pa tudi v negovanju družin. Gospa Burjan skrbi za versko poglobitev sester in za osebno vzdrževanje vsake posamezne. Ustanovi jim dom za starost, hišo za novicijat ter išče sredstev za vzdrževanje. Za to si zamisli drugo društvo: »Socialna pomoč«, s katerim prireja vsako leto veselice, ki postanejo na Dunaju družabni dogodek ter imajo poleg gmotnih uspehov tudi to posledico, da pridobe društvu novih podpornikov in prijateljev. Radi svojih gospodarskih in organizacijskih zmožnosti pride gospa Burjan povsod v tak ugled, da ji vse oblasti obljubijo podporo.

V zadnjih letih svojega življenja posveča svoje moči spomeniku dobrega prijatelja in podpornika Ignaca Seipela, v obliki vele mestne misijonske postaje, cerkve in zavetišča. Zidanja več ne doživi, pač pa še preskrbi sredstev. Na prvo obletnico Seipelove smrti položijo temeljni kamen. Ustanoviteljica pa kmalu po teh velikanskih naporih izdihne dne 11. junija 1933 na ustnicah globoko zahvalo za Njega, ki jo je obsipaval z milostmi.

Mara Stepanova:

KO ROŽA CVETE...

(Nadaljevanje.)

Uprl je pogled v materino sliko nad pisalno mizo in trpel: »Tako sem bil sam brez vas, tako zapuščen. Ni vas bilo, da bi mi podali roko, omahoval sem, blodil . . . Dan je bežal mimo mene, ki sem taval mesece in mesece v mračnosti in me je bilo strah lastnih stopinj. In groze pred lastno nemočjo sem trepetal kakor otrok in padal . . . Pa nisem padel v greh, le vaši največji želji sem se izneveril. — O, pa tudi to boli! Kakor kamen leži v meni, kakor tmina polna zlih duhov.«

Na belo Miranovo čelo so se vsipali prameni las in rdeča luč. Kadarkoli ga je našel večer sredi materinih knjig, takrat je vedno iznova rastla vanj boleost osmih let. Potem pa je v dušo zasijala zvezda: misel na Marijo.

»Mati draga, blagoslovite naju! Ljubite njo, ljubite mene zaradi nje, ki je kakor vi: dobra in usmiljena, močna in nedolžna. V Mariji sem zopet našel vas, ona mi nadomešča izgubo, ki je drugače ne bi mogel preboleti.«

V vročem hrepenenju se je nagnil skozi okno: »Joj, dekle, kje si? Tvoj fant umira od hrepenenja, zakaj ne prideš?«

Nagnil se je še globlje in utrgal žareč cvet. »Roža med rožami,« je dahnil in zataknil cvet za okvir mladenkine slike.

V pomladni večer se je utrgala prva zvezda, bleda in drhteča. Mrakovi so rastle, tipali in objemali in pred njimi je begal zadnji utrip zlate luči in ugaševal v brezkončnost. Iz mračnih tajn smrekovja je oživiljalo, grabilo v samotna sela in iskalo trpečih duš . . . V majski večer je veslala samotna belina cest in stez, v globino noči je bežala kot izgubljen. Mimo oken Miranove sobe je izginjala. Oči so iskale v mračni belini in misli so rastle v pričakovanje . . . Morda pa pride samotni popotnik in mu pove? Toda kaj? . . . Lepo povest o deklici, ki je iskala ljubezni in jo našla. — Tako-le sredi majske noči, polne meseca in srebrne lepote je potrkalo rahlo in nežno: Prišla sem, dragi, ker tebe ni bilo k meni . . . Umiram od silne ljubezni. —

Oči so iskale dalje. Samotnost ceste je tonila v brezčutno mrakobno obzorij in izginjala v daljine in nepoznane svetove. Od tam je velo hladno, težko, mračno . . . Samoten popotnik, ki so ga iskale Miranove oči, zveste in močne . . .

V težki slutnji je sklenil: »Sam pojdem k njej. Majska noč bo, polna meseca in srebrne lepote in bom potrkal: — »Prišel sem, ker tebe ni bilo k meni, draga. Umiram od silne ljubezni.«

Materina slika nad pisalno mizo je blestela v motnem blesku zvezd, pod njo pa je stala druga: Marijina. Materine oči so prosile: Sin moj, bodi Njegov! — Dekličine so gorele v ljubezni: Dragi, življenje moje!

Zunaj se je utrnila zvezda, in kakor žareč biser zdrsnila za najvišji vrh Kamniških planin. Tako utone včasih sreča človekova . . .

V pomladnem tednu počitnic so pričakovali Marijo. Razveselila jih je z malim upanjem, da mogoče pride. Ta »mogoče« je begal vse. Zakaj tako nejasno, neodločno? — Nihče ni vedel odgovora, le brat Tine je slutil marsikaj, kar se drugim niti sanjalo ni. Sedaj je molčal sam s svojimi mislimi, ki ga niso varale.

Miran je bil že dva dni na njenem domu. Iz dneva v dan so jo pričakovali. Fant je hrepenel, mislil in iskal vzroka njenega početja, pa ni našel ničesar. Le temna misel, težka in moreča je vrtala vanj . . .

V drašičko reber je posijalo jutranje sonce. Izza vivodinskih brd je vstajalo v kamnijske loze, mračno-tihe, veličastne . . . Globoko iz nižine je vstajal peket konjskih kopit, med pečevje je vstajal iz davnin mrk, enakomeren takt jezdeca v železnem oklepu, z novico, ki ubija... S sklonjeno glavo jezdi prijatelj v Ozelj-grad, s stisnjeno pestjo človeka, ki kriči po osveti . . .

Katarina-banica, na glavo moža, ki si jo tolikokrat poljubljala v njegovih težkih zaskrbljenih urah, ko ni vedel, kako in kaj bi storil za domovino, zaničevano in preganjano, za ljudstvo, ki mu je bil oče . . . Oči žene so se široko razprle v bolečini blazneža . . .

Miran se je zdrznil iz spominov daljne zgodovine. Peket konjskih kopit je zamrl v pesem valov večno-otožne Kolpe. Sam je stal sredi mrkega hrastovja, polnega pradavnih zgodb in žaloiger junakov, ki so umirali za domovino. V blesku jutranjega sonca je žarelo skalovje pod božakovsko vasjo, mrkosive stene so fantastično grabile v praznino nad tesno strugo globokih voda. Onkraj soteske, kjer v temnem ozadju smrekovja ždi počrnelo zidovje orlovskega gradu, ki že pol v razvalinah in samotno kipi v vrhove jelk, je jata vran obletala debele zidove. Golo, od dežja in vetrov oblizano kamenje raste v okolje in trpko kriči v današnjost: Samo bežen hip je tvoje življenje!

Miran se je z očmi vseal v goloto pečevja in sončna luč, v kateri se je kopalo, je bila silna. Umaknil je pogled in misli so mu postale težke. — Zakaj piše tako vsakdanje, brez čuvstev, brez topline? Zakaj ni prišla domov, ko ji je vendar znano, kako vroče jo ljubim, kako silno hrepenim po njeni bližini? — Ni si vedel odgovora. V njem se je prelivalo, kljuvalo, valovalo . . . Zamišljeni pogled je iskal odgovora v belini pečevja.

Tine je slutil, kam je prijatelj izginil v zgodnji uri. Vedel je za njegovo najljubšo pot in se je odpravil za njim. Miran se mu je smilil v dno duše. Vedel je za njegovo srčno boleost in bil skoro malo jezen na sestro. Ljubil ga je kakor brata, ljubil je Marijo, ker mu je bila sestra po krvi. Svojo lastno srečo bi bil žrtvoval za njeno. Sam je bil srečen dovolj; izbral si je duhovniški poklic in v svoji tihi skromnosti je znal osrečevati tudi druge. Bil je tri leta mlajši od Mirana; v zadnjem letniku semenišča. Gimnazijo sta obiskovala oba v istem zavodu

in na razpotju se je Miran ob Tinetovi besedi odločil za modroslovje. Odslej sta bila kakor brata. Nerazdružna v naziranjih, boreča se skupno za eno in isto idejo. In kar je bilo glavno: vezala ju je največ Marija.

Tine je dolgo iskal prijatelja in ga končno našel. Na starem hrastu je slonel. Igral se je z marjetico in je pulil nežna peresca: misli, ne misli . . . Torej, vendar le misli na svojega Mirana! O saj sem vedel, da me ljubi! — Miren nasmeh mu je obkrožil ustne. V tem hipu se mu je zdelo, da je popolnoma srečen, kakor oni jesenski dan, poln sonca in njenega omamnega smeha. — Zadnji listič marjetice mu je razodel: Misli nate! Kaj hoče še več! . . . Trenutek, dva je imel to sladko občutje v svoji duši, potem pa je z roko šel preko čela in se bridko zasmel detinskim sanjam . . . Vrgel je oskubljeno cvetko na izhrojeno stezo in povetil glavo v podvojeni bolesi.

Tine je pristopil od zadaj. Videl je vse, uganil in bilo mu je težko. Rahlo je položil svojo desnico na njegovo ramo.

»Pozdravljen, prijatelj!«

Miran se je zdrznil in zazrl v velike prijazne oči Tinetove. Ta se je smehljajal.

»Tako zgodaj si odšel od doma; iskal sem te.«

»Nisem strpel; moral sem iti v samoto.« V besedah je drhtelo nekaj prikritega.

»Razumem te. Toda bodi mož! Poznaš jo in veš, da je včasih kakor dete.« Prijel je prijatelja za roko in sta šla dalje.

»Upam, da ni hujšega,« se je tolažil Miran.

»Sicer pa, kaj se more zgoditi? Saj sva zaročena!«

»No, torej bodi miren! — Poglej raje, kako krasen dan!«

Oči obeh prijateljev so objele prirodo. Ob razkošnem razgledu se jima je širilo srce v bohotnem navdušenju.

Tinetu je bilo največ do tega, da raztrese Mirana in mu prežene osamelost. Prizadeval si je, da mu vsaj nekoliko nadomesti odsotnost Marijino. Miran je opazil to. Iz srca mu je bil hvaležen.

V Tinetovi duši se je vedno znova porajala misel, kakor vsem drugim: Kaj je z Marijo? — Vsi z Miranom vred so se skušali tolažiti: Kaj se more zgoditi? Saj sta zaročena. — In niti na misel jim ni prišlo, da zaroka še ni poroka. Le Tine ni bil zadovoljen s tolažbo. Gledal je globlje, na vprašanje si je odgovarjal drugače. Zaenkrat je še molčal, ker ni hotel nikogar begati s svojo slutnjo, najmanj Mirana.

(Dalje prihodnjč.)

V DOBRODELNOSTI

Marija,

morda danes ne pišem tega pisma Tebi. Sama sem včasih tako slaba in omahujoča in takrat tako želim toplih besedi, ki bi dvigale. Ni mi za napisane besede; nocoj, ob tem lepem junijskem večeru, ko še preproste trave opojno dehte in nam tako čisto blizu svetijo kresničice, drobne zvezdice, bi rada Tebe, da bi se prav iskreno pogovorili od srca do srca.

Samo o ljubezni in dobrodelnosti sva govorili doslej: kako bi pomagali po svojih skromnih močeh, kako bi pri siromakih poživili vero, da katoliška mladina po Kristusovem povelju res hoče ljubiti bližnjega kakor samega sebe.

Včasih pa kar sredi dela zastane roka in oko otemni: saj vendar vsa ta pisma niso nič drugega kakor lepe besede. Kaj pa sem že storila res dobrega, da nisem poleg iskala lastne hvale? Ali niso vsi dobri sklepi le visoke besede; in — kaj stvarnega si pa morem odgovoriti, kadar pregledujem dnevnik, kjer me vedno in vedno opominja trdni sklep: storiti hočem mnogo dobrega?

Ko je človek tako slab! Saj ni težko, iz svojega obleči siromašnega otročička; pa je zato pretežko, da bi s hišnim poslom delila priboljšek pri jedi. Sama sebi se zdiš zelo velikodušna, ko revni materi hodiš pomagat pri gospodinjstvu in ji koplješ otroke in pomivaš tla; popolnoma nepotrebno pa je po tvojem mnenju, da bi namesto domače služkinje kakšno soboto poribala kuhinjo, če mora revica že brez kuhinje bdeti pozno v noč. Tuje deklice zbiraš v društvu in jim govoriš o njihovih deklških nalogah; domače posle pa komaj opaziš in nikdar ne utegneš, da bi se z njimi tovariško pogovorila.

Tako težko je za denar in tolikokrat sem zato že sklepala: z denarjem pač ne morem, pa zato hočem deliti dobro vselej, kadar me ne bo nič stalo. Kako težka je včasih taka ljubezen! Kadar bi tako rade imele zase urico počitka, — pa posedimo pri naglušni ženici in ji z ljubeznivimi besedami delamo kratek čas. Kadar nadložni ženici pomagamo nesti njen tovor, — čeprav za »damo« tako opravilo ni nič kaj prikladno. Kadar namesto nas sme kakšen dan kuharica poležati nekoliko dalj časa — saj vendar katerikrat tudi kuharica lahko oboli in ji ni dobro. In če se poslu veselo zahvalimo za uslugo, ki jo je prav za prav dolžan storiti in če zvečer o vsem tem nič ne vemo in če za prihodnji dan spet trdno sklepamo: jutri hočemo biti dobre vsem ljudem ...

Poglej, Marija, res ne pišem Tebi! Saj bi bilo prav, da bi me še Ti opomnila, kako sama od sebe res nič ne zmorem. Pa me opomni, kadar bom najbolj črnogleda, da je cvetoči rožnik posvečen Srcu, ki je ognjišče ljubezni.

Da bi se ob tej ljubezni vneli midve in še mnogi!

Francka.

VSAKA STVAR TOLIKO VELJA, KOLIKOR JE VREDNA

Ko sem bila še prav majhna, me je vzela mama seboj v trgovino, da si izberem peresnik, ker se je bližal začetek novega šolskega leta. Že šestokrat sem bila poskusila šolsko torbico, z vsemi knjigami napolnjeno, in z njo hodila po vrtu in okrog hiše, pa le ni hotelo biti konec počitnic. Mama je uganila mojo največjo željo: imeti nov peresnik.

V trgovini — bilo je tam na Glavnem trgu in prodajali so galanterijsko blago — so nama prinesli veliko in lepih peresnikov. V mojih očeh pa je bil najlepši le oni, ki je nosil napis:

»Arbeit ist des Bürgers Zierde, (Delo je okras človeka,
Segen ist der Mühe Preis.« blagoslov je truda cena.)

Takrat še nisem vedela, kdo je napisal ta nesmrtni stih, niti nisem slutila, da je roki, ki ga je načrtala, bilo danih veliko let dela.

Pa me bo kdo ustavil in rekel, da literarni slavi zadostuje že genij sam.

Brezdvomno je literarnemu delovanju treba diha od zgoraj — m e n s d i v i n i o r, — treba pa je tudi truda, napora.

»Božji dih se naseli samo v dušah, ki ga siloma zadržé; navdihnjenje ne more pogrešati volje. To sta obe polovici genija, in če proučavamo njuna dela, bomo videli, da je dovršenost truda polna, in da vsaka stvar toliko stane, kolikor velja.«

Niso to moje, marveč besede mojstra, čigar ime visoko spoštujem: *Friderik Ozanam* jih je zapisal, oni plemeniti in čisti vzor krščanskega dela, ki se mu je popolnoma žrtvoval in mu dal končno tudi še svoje življenje.

Pa zopet slišim šepetanje:

»Jaz pa sem visokega rodu, bogata, za menoj je lep dom mojega očeta, in ta mi je pristan, varen dovolj, da se lahko v naprej obvarujem vsakega brodoloma.«

Odgovarjam z dvema besedama: človeško dostojanstvo na prvem, osebna zasluga na drugem mestu.

Če si izmed tistih, ki v skromnem stremljenju svojem mislijo le na lepe obleke, ki so zadovoljni, da imajo pozimi ložo v enem izmed obeh gledališč, poleti bajno kopaljšče za svoj dom, ki pozimi kot poleti posvečajo največjo skrb polni mizi, če je to dostojanstvo, čast in človeku daje pravico, da se med svetom šteje za koga ali za kaj, potem se že v naprej čutim premagano v vseh svojih dokazih od protidokazov tvojih šivilj, kuharic in šoferjev, ki tebi stoje na razpolago ponoči kot podnevi.

Vi pa, ki človeško dostojanstvo pojmuje drugače, vi tudi razumete, da je za to treba kaj več kot biti hčerka svojega očeta, nečakinja svojega strica.

Treba je osebne zasluge in danes več kot kdaj. Osebna zasluga pa ni brez napora. Brez napora je človek lahko lep, tudi bogat. Zaslužen pa nihče ne more biti brez napora, boja in zmage.

DEKLETOVA POMLAD

(Nadaljevanje.)

III.

ŽENSKI POKLIC

11. SLUŽITI

Ali se strašiš te besede? Ni se treba bati, še manj pa jo smeš ošabno zavrniti, ker . . . »kdor hoče biti med vami velik, ta naj bo služabnik vseh, in kdor hoče biti med vami prvi, ta bodi vaš hlapec« (Mt 20, 26—27).

Ako hočeš biti pristna žena in mati, tedaj mora biti tvoje življenje vedno in ob vsakem času »služiti«. Ti si še mlada, toda ako pomisliš nazaj, ali pogledaš v svoje sedanje življenje, boš priznala, da je vsaki dan terjal in terja od tebe nesebično delo za druge, — službo. In tvoja mala izkušnja ti že pravi, da je združena z nesebičnimi žrtvami te službe samo tvoja zadovoljnost in tvoja sreča. In tako bo ostalo, ako si kdaj ustvariš svoj lastni dom, ako boš po božji postavi pokorna svojemu možu, ako boš postavila vse svoje moči v službo svojih otrok, ako se boš morala odreči tisoč bežečim veseljem, da boš čuvala pri bolniški postelji, dan in noč, tudi če boš trudna, četudi si boš pri tem sama nakopala bolezen in smrt, in tako bo, ko boš stara in osivela, da bodo otroci in vnuki iskali pri tebi pomoči in tolažbe. Morala boš služiti do smrti.

Ako hočeš igrati težjo skladbo, se moraš več dni vaditi. Ako se ne, bo tvoje igranje šepavo, strgano, napačno, še tebi ne dela nobenega veselja in druge moriš z njim. Enako je s služenjem. Ako ne vadiš zgodaj in vztrajno, ako ti delo za druge, obzirnost ne pride popolnoma v navado, v meso in kri, se ne boš pozneje več naučila, tvoje življenje bo breme, trpljenje za te in za druge. Tedaj ne boš obvladala svojega življenja, ker ne znaš služiti, ne boš srečna, ker se ne boš mogla odreči trenutnemu užitku. Ubogo dete!

12. LJUBEZEN DO DELA

Ne bodi tako nespametna in ne verjemi, da je delo ponižujoče! Nasprotno, ako mu damo od Boga odločeni zmisel, nas oplemeniti.

Imej že kakršnokoli izobrazbo, skrbi, da se boš na vsak način razumela na ženska dela v hiši in v otroški sobi. Ako si tu nevedna in nerodna, tedaj ne moreš obvladati ženskega življenja. Ali boš nerazpoložena, ako ti te male dolžnosti vzamejo nekoliko prostih ur? Ali si mar nevoščljiva svojim bratom, ko po svojem učnem času popoldne ne krpajo nogavic in jim ni treba imeti nobenih skrbi? Prva juha, ki jo sama pripraviš, prva močnata jed, ki jo lahko postaviš pred svoje goste, so dragocenejši kot takozvane duhovite razprave in razgovori.

Kmalu boš izvedela, da pomeni zvestoba do dolžnosti uspeh. In doživela boš, da boš z veselim delom najbolj gotovo pregnala vse duhomorno in

vzdušno razpoloženje. V tvoji starosti se pogosto dogaja, da se žalost polasti duše in da mori tudi telo. Brez vsakega pravega vzroka. To se pravi, vzrok je v tvojem telesnem razvoju. To so nevarne ure. Najboljše sredstvo, da jih premagaš, je delo.

Žena, mlada deklica, mora biti vedno veselo razpoložena, pa ne le sama za se, ampak ker mora s svojim bistvom vse svoje ljudi narediti močne in vesele. Posebno njej velja poziv sv. Pavla: »Veselite se vedno v Gospodu; še enkrat rečem, veselite se! Vaša čednost bodi znana vsem ljudem!« (Filip 4, 4—5.)

(*Dalje prih.*)

Dr. Lovro Sušnik:

ŽENSKI POKLICI

(Tiskano kot predavanje na soc. tečaju K. A.)

(Nadaljevanje.)

IV. PISARNE, TRGOVINE, DENARSTVO, PROMET.

S tehničkim napredkom pri pisavi s pomočjo stenografije in strojepisja se je odprl na vseh mogočih poljih širen delokrog za dekleta. Najprej se je izkazalo to v trgovskih birojih in se je razširilo s časom na vse pisarne ne samo v privatnih podjetjih, temveč tudi v javnih (državnih, banovinskih, občinskih) uradih itd. Tovrstni poklici razen omenjenih veččin ne zahtevajo nobene določene strokovne predizobrazbe — v javni službi je seveda višina šolske izobrazbe važna za določitev čina ozir. plače (služiteljica, zvaničnica, uradnica kat. III do I). Treba je odprte glave ozir. prirodne inteligence, dobro mero pridnosti in če mogoče prikupnosti.

Pri *trgovini* ločimo več vrst zadevnih poklicev, kajti že pod *kontoristko* razumemo lahko stenotipistko, korespondentko, knjigovodkinjo, tajnico, regulatorico i. p. Za vse je tukaj potrebna neka trgovska predizobrazba, da se morejo prej uživeti v zahteve in posebnosti tega delokroga. Sicer je tudi tu delo res že tako daleč deljeno, da ostane stenotipistki n. pr. res le pisarniško delo in kar je s tem v zvezi. Vendar mora biti v večini primerov uporabna tudi za druge potrebe, ki jih je pri sleherni trgovini cela vrsta. Je pa to naporno delo, ki gre zelo na živce, če je intenzivno in je navadno le za mlajše moči. Ostale panoge polagajo več važnosti na skušenost in daljšo prakso, zato so korespondentke pa tajnice z znanjem tujih jezikov lažje stalne še v starejši dobi. Prav tako seveda knjigovodkinje, prokuristke, zastopnice, potnice (agentke) i. dr.

Je še cela vrsta opravil, ki spadajo v ta krog, kot manipulativna, kontrola, arhivarska, statistična, skladiška, ekspedicijska i. p. Veliko njih se pojavlja tudi v vsakovrstnih drugih *birojih* ozir. *uradih*, n. pr. pri upravi v vseh resorih, pri svobodnih poklicih, kot pri advokatih, notarjih, gospodarstvenikih itd., pa tudi pri raznih organizacijah, društvih i. dr. Večinoma so take službe ozir. mesta vedno odvisna in ne nudijo boljše bodočnosti, odpomorejo pa za silo in nekaj let marsikateri stiski. V večjih mestih pa se dobe

že celi razmnoževalni ozir. strojepisni biroji, ki jih vodijo žene, ki so se tako osamosvojile. Zadostna splošna izobrazba, znanje jezikov in prirodni dar za uživanje v vsakovrstne potrebe ozir. zahteve zadostuje za te skromne, a v današnjem času tako številne zaposlitve.

V *trgovstvu* samem je potrebna seveda še izučitev v tem poslu in dotičnih panogah (branshah) kakor pri obrti (vajenke, pomočnice) ali pa trgovska šolska predizobrazba. Spretnosti, če jim je sreča naklonjena, se tudi osamosvoje in uspešno vodijo svoje firme (tvrdeke).

Katere trgovske panoge so za žene bolj pripravne, je težko natančno določiti. Največ jih je menda pri živilski, papirni, knjigarniški, oblačilni trgovini, a dobe se tudi v trgovini s pridelki, špicerijo, pijačami, steklom, usnjem, stroji, kemijskimi izdelki i. dr. Tu je treba še posebne izurjenosti v poznavanju blaga, kalkulaciji, spretnosti v prodajanju, organiziranju obrata itd. *(Dalje prih.)*

Ž E N A I N D E L O

Smersu Rudolf:

DRUŽINSKA PLAČA

Zahteva po družinski plači je ena temeljnih delavskih zahtev. Treba pa je takoj v začetku priznati, da ni vprašanje družinske plače tako lahko in enostavno, kot bi se to komu zdelo na prvi pogled; seveda pa tudi ni tako težko, da bi ga organizirana človeška družba ne mogla primerno in zadovoljivo rešiti.

Vprašanje družinske plače je dobilo svoj poseben poudarek z okrožnico papeža Leona XIII. »Rerum novarum« in okrožnico Pija XI. »Quadragesimo anno«. Oba delavska papeža sta mnenja, da je ureditev delavske plače največjega pomena za izboljšanje življenja proletarcev.

Vsega upoštevanja vreden predlog o ureditvi družinskih plač je bil priobčen lansko leto v »Vestniku prvega delavskega konsumnega društva v Ljubljani«. V članku »Družinske plače« stoji med drugim to-le: Imamo zakonito bolniško, starostno in nezgodno zavarovanje. Zakaj bi se temu ne pridružilo še splošno *družinsko zavarovanje*? Uprava ne bi zahtevala nobene posebne nove režije, ker bi vodil pobiranje in razdeljevanje Okrožni urad za zavarovanje delavcev, ki ima vse potrebne podatke itak že v rokah. Določil naj bi se ključ, po katerem bi moral prispevati v ta fond vsak samski delavec ali delavka in vsak oženjeni delavec in omožena delavka brez otrok, — na drugi strani pa vsak službodajalec od vsakega pri njem zaposlenega delavca. V ta fond bi se stekale tudi doklade, ki naj bi se naložile v ta namen na alkohol in na zapuščino samcev.

Iz tega fonda bi dobivale mesečno družinske prispevke družine s številnimi nepreskrbljenimi otroci, če njihovi mesečni dohodki ne dosežajo gotove višine in jim nedostaja drugega zadostnega premoženja.

Da bi posamezni delodajalci sami izvršili tako izjednačenje plač in vpeljali zadostne družinske doklade, to se ne bo zgodilo in tudi tega ni mogoče zahtevati iz raznih razlogov. Tu pridejo v poštev predvsem sledeči pomisleki: Delodajalci bi se očetov mnogih otrok branili, radi česar bi ostale najpotrebnejše in najštevilnejše družine brez zaslužka. Podjetnik, ki bi bil z družinskimi dokladami preobremenjen, bi ne mogel konkurirati s podjetnikom, ki bi zaposloval le samce, ker bi imel neprimerno večjo režijo. Samci bi zahtevali iste plače kot tovariši z družinami, češ, da se plača le delo in oni napravijo, ker so mladi in krepki, mogoče več kot tovariši, ki imajo družine. Ta način rešenja tega vprašanja ni dosedaj imel še nikoli uspeha in ga tudi ne bo imel.

Res praktičen in uspešen način je le, ako se uvede družinsko zavarovanje. Res je, da bi bili delodajalci in samski delavci nekoliko obremenjeni, toda to ni nič v primeri s koristjo, ki bi jo imeli z družinskim zavarovanjem poročeni delavci, narod in država. Tako zavarovanje je eden prvih pogojev socialne blaginje, narodovega napredka in ljudskega zadovoljstva. Zato je prav, da si misel obveznega družinskega zavarovanja osvoji naše delovno ljudstvo in da se to zavarovanje čimprej uzakoni.

Naloga delavskih in nameščenskih organizacij pa je, da to misel propagirajo, da na ta način pripravijo tla temu zavarovanju. Ko bo namreč postala zahteva po družinski plači splošna, tedaj bo njeno uresničenje prav blizu.

K O L O D V O R S K I M I S I J O N

OBČNI ZBOR DRUŠTVA ZA VARSTVO DEKLET

(Nadaljevanje.)

Odsek za zavetišče in posredovalnico. Poroča odb. Golob. Zavetišče in posredovalnica se nahajata v Mar. domu, Kotnikova 8. Zavetišče je namenjeno predvsem potujočemu ženstvu, zlasti takim, ki se pripeljejo z večernimi vlaki, pa je zanje nevarno, da bi v mestu iskale prenočišča. Potnice, ki ustanovo Kol. misijona že poznajo, se na kolodvoru kar same obrnejo na kolodvorsko pomočnico, da jih odvede v zavetišče. Zavetišče pa nudi streho tudi brezposelnim dekletom. Toda takim je čas bivanja v zavetišču omejen na osem dni. Dekletom, ki čakajo na službo, pa je v določenem roku ne dobe, se v izjemnih primerih, na primer če gre za mlada, nevedna in neizkušena dekleta, čas bivanja podaljša. Če pa pri kateri za službo ni izgleda, jo gospodinja

zavetišča dobrohotno opozori, da je najboljše, če se vrne domov. Večkrat pa z vrnitvijo odlašajo, da jim zmanjka sredstev, da nimajo niti za vožnjo. V takih primerih posreduje K. M. pri mestnem socialnem uradu, ki denar za vožnjo do stalnega bivališča izroči kol. pomočnici, da ona kupi vozno karto. Na ta način se onemogočijo event. zlorabe.

Med najžalostnejše dogodke štejemo, ko iščejo pri nas zavetja dekleta, ki morajo zaradi nosečnosti službo zapustiti. Z velikimi težavami pripravimo te nesrečnice do spoznanja, da ni druge rešitve, kot da se vrnejo domov. Ker je za prenočišče na razpolago samo ena soba z osem posteljami, se večkrat zgodi, da moramo kako potnico, ki išče prenočišča, odkloniti. So pa še tudi drugi razlogi, da ne moremo vsaki ustreči in jo sprejeti. Dve postelji morata ostati rezervirani do zadnjih večernih vlakov. Dalje odklanjamo starejše ženske, ki

čez dan beračijo po mestu, zvečer pa iščejo pri nas prenočišča, dalje take, ki so moralno nevarne ostalim prenočevalkam, pa še take so bile v najhujših primerih sprejete. Vsaki prenočevalki, bodisi da pride v zavetišče sama ali jo pripelje kol. pomočnica, gospodinja odkáže posteljo in jo opozori na hišni red. Vsaka nova prenočevalka dobi sveže posteljno perilo. Delo v zavetišču je razdeljeno: Gospodinja Marjanci Korenčan pomagata kol. pomočnici Francika Škufca in Julka Bračić, ki sta v prostih urah, ko ne prihajajo vlaki, v zavetišču. Kol. pomočnici, kakor tudi gospodinja zavetišča imajo hrano proti primerni odškodnini v Marijinem domu. Od 8. marca 1935 do 20. februarja 1936 je v 1033 nočeh prenočevalo 516 prenočevalk. Med prenočevalkami je bilo 16 mater z 20 otroki. Plačanih nočnin je bilo 530, 50 delno plačanih, vse ostale neplačane. Veliko število neplačanih nočnih kaže, kako veliko socialno breme nosi K. M. in kako veliko je socialno delo, ki ga vrši. Izseljensk-prenočevalk, ki so prišle na obisk v domovino, oziroma so se vrnile nazaj v inozemstvo je bilo: 5 v Francijo, 18 v Avstrijo, 3 v Italijo, 1 v Holandijo, 4 v Belgijo. 5 prenoče-

valk je bilo iz Zagreba. 1 iz Banja Luke, 1 iz Sarajeva, 6 iz Beograda. Inozemke: 4 iz Avstrije, 3 iz Nemčije, 4 iz Češkoslovaške in 14 iz Italije. Po veri so bile tri pravoslavne, štiri protestantke, ena muslimanka, ostale katoličanke. Izmed inteligentnih poklicev: 5 učiteljic, 4 akademičarke-medicinke, 2 drž. uradnici, 1 farmaceutka, 1 zasebna uradnica. Od prenočevalk so bile kot sumljive 3 odpeljane na policijo, na 4 pa je bila policija opozorjena. Na stroške mestnega socialnega urada je bila omogočena vrnitev v domači kraj 14 osebam.

V prostorih zavetišča je tudi posredovalnica za službe. Posredovalnica je odprta od 8.30. do 10. in od 16. do 18. ure. V preteklem letu se je prijavilo 128 delojemalk, služb je bilo na razpolago 53, odana služba v 33 primerih; sporazumno z dvema drugima posredovalnicama je bilo 226 posredovanj za službe. Za ta obsežen promet so na razpolago samo dve sobi, ena z 8 posteljami služi prenočevalkam, v drugi stanuje gospodinja, ki pa je obenem tudi poslovna soba. (Razširitev prostora je nujna).

(Dalje prih.)

P O Ž E N S K E M S V E T U

Ženski študij v zimskem semestru 1935/36 na jugoslovanskih univerzah:

Beograd: pri 7772 slušateljih je bilo 6216 moških, 1556 ženskih in sicer na: filozofski fakulteti 438 m., 753 ž., skupaj 1191; juridijski fakulteti 3254 m., 464 ž., skupaj 3718; teološki fakulteti 243 m., 20 ž., skupaj 263; medicinski fakulteti 506 m., 168 ž., skupaj 674; tehniški fakulteti 1082 m., 82 ž., skupaj 1164; agronomski in gozdarski fakulteti 703 m., 57 ž., skupaj 760.

Zagreb: pri 5197 slušateljih je bilo 4164 moških, 1033 ženskih in sicer na: filozofski fakulteti 616 m., 662 ž., skupaj 1278; juridijski fakulteti 1109 m., 146 ž., skupaj 1255; medicinski fakulteti 593 m., 135 ž., skupaj 728; veterinar. fakulteti 545 m., 3 ž., skupaj 548; tehniški fakulteti 580 m., 34 ž., skupaj 614; agronom. fakulteti 290 m., 53 ž., skupaj 343; gozdarski fakulteti 116

m., — ž., skupaj 116; teološki fakulteti 315 m., — ž., skupaj 315.

Ljubljana: pri 1783 slušateljih je bilo 1443 moških, 340 ženskih in sicer na: filozofski fakulteti 233 m., 221 ž., skupaj 454; juridijski fakulteti 566 m., 59 ž., skupaj 625; medicinski fakulteti 118 m., 44 ž., skupaj 162; tehniški fakulteti 361 m., 16 ž., skupaj 377; teološki fakulteti 165 m., — ž., skupaj 165.

Skoplje: filozofska fakulteta 173 slušateljev, od teh 93 m., 80 ž.

Subotica: juridijska fakulteta 581 slušateljev, od teh 524 m., 57 ž.

Aeroplan v službi zdravstva. Mnoge napredne države se poslužujejo za prevoz bolnikov že aeroplanov, kakor pri nas rešilnih voz. Tako se je nedavno zgodilo, da je bil prvi švedski državljan rojen »v zraku«. Aeroplan je odšel iskat 35letno porodnico, da bi jo pripeljal v porodniš-

nico. Ko je začel polagoma padati, je prišel otrok na svet — bila je deklica — in babica, ki se je vozila s porodnico, je opravila vse potrebno kar v aeroplanu.

Porast rojstev na Japonskem. Po uradnih poročilih se je v prvem polletju 1935 prebivalstvo Japonske pomnožilo za 566.000. t. j. za 104.000 več kot v enakem času prejšnjega leta. Kakor poroča statistika, je znašalo število rojstev 1,142.000, smrtnih slučajev pa je bilo samo 576.000.

Tudi na Poljskem imajo v načrtu poročna posojila. Evgenični oddelek državnega vrhovnega zdravstvenega sveta sestavlja načrt zakona o pomoči mladim zakoncem. Po zgledu enakega zakona v Nemčiji, je v prvi vrsti treba gledati, da so mladi zakonci duševno in telesno zdravi in na podlagi te ugotovitve dobe poročno podporo. Ta obstoji v brezplačni izvršitvi poročnih obredov, petletni oprostitvi davkov, v olajšanju pri plačevanju stanarine in v nakupu delavnega orodja. Z ustanovo privatnih ali komunalnih zavarovalnic dobe mladi zakonci tudi podporo za dojenčke, za vzgojo otrok, pomoč nevestam za opreme in za utoritev delavnic za dečke. Sredstva za te podpore naj bi se stekala iz davkov za neoženjene moške nad 30 let in od družin brez otrok, ki so več kot 5 let poročeni, pa nimajo naraščaja.

Nemško ljudsko zdravstvo pripravlja za prihodnje mesece razstavo v Nürnbergu o

ljudskem zdravstvu. Razstava bo pokazala človeka v zvezi z naravo, kako se kot posameznik ali kot ljudstvo v zdravih in bolnih časih naslanja na naravo in bo razvidno celotno razmerje človeka do narave.

V kakšnih poklicih dela žena? Nemška poročevalska služba za vsa polja ženskega dela je v februarju izdelala statistiko o delu nemških žen. Več kot ena tretjina delavnic oseb v Nemčiji so žene. Več žen kot mož je zaposlenih v gospodinjstvu (98,4%), v socialni oskrbi (66,9%), v gostilniškem obratu (55%), v tekstilni industriji (52,3%) in v kmetijstvu in vrtnarstvu (50,5%). Zelo močno so zastopane žene v nastopnih poklicih: zdravstvo (46%), trgovstvo (40,9%), v gumijevi in asbestovi industriji (36,4%), v papirni industriji (33,8%), v muzikalni industriji in v industriji igrač (31,3%), prosti poklici (26,1%), kemična industr. (24,5%) in elektrotehniška industrija (21,4%). Malo žen je zaposlenih v gozdarstvu in ribarstvu (8,5%), pri pošti in železnici (7%), pri strojni industriji (6,2%), pri splošnem prometu (3,6%), pri stavbarstvu (2%) in pri rudarstvu (1,3%). Kakor kaže statistika iz trgovstva je v tem poklicu nasproti 419.000 ženskih le 119.000 moških moči. Prav tako je tudi poklic tajnice in stenotipistke izključno ženski poklic. V tem je nasproti 149.000 ženskih le 7.000 moških.

IZ NAŠIH ŽENSKIH KROGOV

SPORED SLOMŠEKOVIH PRAZNIKOV V MARIBORU

21. junija praznik mladine.

Od 8'30 do 9'30 prihod mladine na Glavni trg. — Ob 9'30 služba božja: kratek nagovor Prezvzišenega, nato tiha sveta maša, pri kateri poje mladina in moli skupne mašne molitve. — Po končani službi božji skupna molitev za beatifikacijo, nato sprevod mimo Slomšekovega groba na Slomškov trg, kjer zastopniki mladine izročijo svoje prošnje za beatifikacijo Prezvzišenemu v roke. — Opoldne kosilo. — Ob 24 večernice v vseh cerkvah. — Ob 14'30 sprevod mladine, ki je v narodnih

nošah, k igri »Naša apostola«, ki se ta dan izvaja samo za mladino.

Od 21. do 29. junija.

Razstava vsega, kar nas veže in spominja na Slomška. Razstava bo v kazinski dvorani.

27. junija (sobota).

Sprejem gostov, zvečer slavnostna razsvetljava mesta Maribora, kresovi na slovenskih vrhovih.

28. junija (nedelja).

Ob 8 pontifikalna sv. maša. — Ob 10 stanovska predavanja. — Za može: Slomšek, učitelj in zgled krščanske možatosti. Možje, čuvarji Slomškovih izročil v slo-

venskem narodu. — Za žene: Slomšek in slovenska mati. Vzgoja otrok po Slomškovih naukih. — Za fante: Fant po Slomškovemu srcu. Vera, luč narodne omike. — Za dekleta: Pobožnost in nedolžnost srca, dva bisera slovenskega dekleta. Dekleta v Slomškovih šoli. — Za dijaštvo in inteligenco: Slomšek, svetniški genij slovenskega ljudstva. Večnostno jedro Slomškovih vzgojnih načel. — Ob 15 igra na prostem: »Naša apostola Ciril in Metod«. — Ob 18 večernice v stolnici. — Ob 19 zbor slovenskih kolesarjev. — Ob 20 koncert pevskega društva »Maribor«, Sattnerjev oratorij »Vnebovzetje«. — Ob 23 sprevod mož in fantov z bakljami v prošnji procesiji, ki gre po mestu in mimo Slomškovega groba na Slomškov trg, odnosno v stolnico, kjer je polnočnica in skupno sv. obhajilo moških. Pri polnočnici ima ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman nagovor, mariborski škof dr. Ivan Tomažič pa sv. mašo.

29. jun. (na praznik sv. Petra in Pavla).

Od 3 zjutraj dalje sv. maše v vseh cerkvah in skupno sv. obhajilo ženstva. — Od 8 do 9'30 zbiranje udeležencev, dohajajočih v skupinah na lavni trg. — Ob 9'30 prihod prevzv. škofov in drugih odličnikov ter nato služba božja. Pridiguje škof dr. Ivan Tomažič, sv. mašo daruje škof dr. Gregorij Rožman. — Po službi božji kratek nagovor g. dr. Frana Sušnika. — Sprevod z Glavnega trga mimo Slomškovega groba na Slomškov trg, kjer zastopniki naroda izročijo Prevzvišenemu prošnje za beatifikacijo. — Ob 14 v vseh cerkvah večernice. — Ob 15 se izvaja oratorij »Vnebovzetje«. — Ob 20 je igra na prostem »Naša apostola Ciril in Metod«.

ŽENSKI ODSEK PROSVET. DRUŠTVA V BOH. BISTRICI

Naš ženski odsek je priredil tridnevni tečaj za poročene žene in matere od 12. do 15. decembra 1935. Ogromna udeležba priča, kako potrebni so taki tečaji za žene in seveda tudi za dekleta od 18 leta dalje. Dnevni red je bil ta-le: 12. decembra ob pol osmi uri zvečer je otvoril predsednik društva agilni ing. Jože Sodja tečaj. Razložil je pomen in namen teh predavanj, ki jih bodo žene deležne in je utemeljil nadvse potrebno ustanovitev ženskega odseka.

Sledilo je nato predavanje dr. Josipa Petriča: O materi in otroku. Predavanje je obsegalo sledeče točke: duševna izobrazba žene, duševne bolezni, spolne bolezni, rak na maternici, o spočetju, splav in njegove hude posledice. Kako naj skrbi mati za svoje telo v času nosečnosti. Predavanje se je končalo ob 10 zvečer in se ga je udeležilo 160 žena in mater. 13. decembra je bilo že takoj po zornicah ob 7 zjutraj drugo predavanje istega gospoda zdravnika. V tem predavanju se je predavatelj dotaknil sledečih točk: novorojenček, nega dojenčka, družinska sreča, plemenitost srca. Zaključil je predavanje ob pol 9 dopoldne in se je tega predavanja udeležilo 80 poročenih žena. Tretje predavanje, ki so se ga udeležila tudi dekleta od 18. leta dalje, je bilo 13. decembra ob pol 8 zvečer. Predavala je predsednica Slov. krščanske ženske zveze A. Lebar. Naslov predavanja je bil: Apostolat žene, v domu, družini, sosesčini, vasi, občini, javnosti in državi. Pokazala je tudi nujno potrebo ženskih odsekov v prosvetnih društvih, kjer se zbirajo žene in dekleta k sestankom, predavanjem, zabavi, gospodinjski izobrazbi, ročnemu delu itd. Predavanje se je končalo ob 10 zvečer. Udeležilo se ga je 230 žena in deklet. — 14. decembra zjutraj takoj po zornicah je bilo četrto predavanje iste predavateljice o materi-vzgojiteljici, o posebnih nalogah kmečke žene, zlasti o ljubezni do kmečkega doma in kmečke miselnosti in o srčni kulturi v kmečkem domu. Skrb kmečke matere mora iti za tem, da se ohranijo lepe družinske navade, prvo mesto pa mora zavzeti vera in versko življenje. Udeležba pri tem predavanju je bila kljub zgodnji uri nad 80 žena in deklet. Peto predavanje je bilo isti dan zopet zvečer ob pol 8. Predavateljica je pokazala, kakšen naj bo delež žene v izobraževalnem., socialnem, karitativnem in gospodarskem delu med ljudstvom. Šesto predavanje isti večer je bilo posvečeno ženi in verski vzgoji, o čemer je predaval preč. g. župnik Zabret z Bleda. Pokazal je ženo kot duhovnico v družini, kako vsaja v otroška srca ljubezen do Boga. Mati je prva, ki uči moliti, ki daruje, deli milosti, je voditeljica in učiteljica otrok. Iztrebiti pa mora takoj plevel, ki raste in poganja že pri otroku. To se ji

posreči s pomočjo verskih listov in nabožnih knjig in z varstvom pred takimi knjigami in časopisi, ki bi ji mogli v družino занести brezverskega duha. Teh dveh predavanj se je udeležilo 135 žena in deklet. 15. decembra popoldne pa je bilo zaključno predavanje g. župnika Ambrožiča, posvečeno vzgoji verske mladine. Predsednik društva ing. Sodja se je zahvalil vsem predavateljem pa tudi vsem ženam in dekletom, ki so se udeleževale tečaja. Sledila je pesem »Moji mamic« in se je tečaj zaključil z lepo poučno igro »Sv. Elizabeta«. Zaključne prireditve se je udeležilo 300 žena in deklet.

Ta prireditev je močno odjeknila v našem društvenem življenju. Kakor nova vez je postala med nami. Zato pa je tudi naša proslava materinskega dne tako lepo uspela. Kot pripravo smo imele žene in dekleta duhovne vaje, ki jih je vodil preč. g. Križman. Program proslave dne 25. marca je bil ta-le: Nagovor odbornika Prosvetnega društva kot uvod v proslavo. 2. Govor predsednice Ženskega odseka gospe Strgar Ivane. 3. Mati in dete, deklamuje Odarjeva Marica. 4. Pesem: Tožba po materi, poje in igra Logar Pavla. 5. Mati in Evharištija, govori ga. Markelj Marija. 6. V sred' srca mi oltar stoji, pojeta gčni. Ravnik Angela in Mencinger Julka. 7. Hvaležnost (Miha Burja), deklamuje Markelj Janko. 8. Rajanje otrok s petjem, pripravila gđč. Munih Pepca, poje in igra na kitaro gđč. Logar Pavla. 9. Recitacija, gđč. Julka Mencinger. 10. Pesem »Mrtvi materi«, pojeta in igrata gđčni. Logar Pavla in Pepca Munih. 11. Simbolične vaje s petjem, pripravili ga. Strgar Marija, gđč. Kikelj Francka in preč. g. M. Burja; poje ga. Stojkovič Lojzka in gđč. Ravnik Angela. 12. Gor čez izáro, pojo otroci, pripravil g. M. Burja. 13. Voščilo mamic, deklamuje Rodarjeva Majda. 14. V dolin'ci prijetni je ljubi moj dom, pojo otroci pod vodstvom g. M. Burja. A ta program so le skromne besede, ki zdaleka ne morejo podati tega, kar je prireditev pokazala in podala. Rečemo, da je bila ta prireditev dogodek za javnost, za sodelujoče resnično veselje, za društvo in odseke pa izpričevalo podjetnosti, delavnosti in skupnega dela. Radi bi navedli vsaj nekoliko vsebine govorov, ki so bili

ob tej priliki izgovorjeni, pa vemo, da je prostor v naši Vigredi omejen; zato se moramo zadovoljiti samo s tem kratkim poročilom o proslavi materinskega dne.

Prav ta dan pa je celotno naše društvo obljubilo v roke našega dosedanjega, na novo službeno mesto odhajajočega predsednika, da bo polje svojega vsakoletnega dela zaznamovalo s temi-le mejniki: duhovne vaje, materinski dan, evharistična proslava in duh. igra (Gobavi vitez i. p.)

MATERINSKI DAN DEKLIŠKEGA KROŽKA V DOMŽALAH

25. marca je praznik naše božje Matere, obenem pa se spominjamo na ta dan tudi naših zemskih mater. Običajno se na ta praznik prirejajo materinske proslave. Tudi naš krožek je sklenil, da s proslavo počasti naše matere. V ta namen je g. župnik Bernik pripravil lepo dramo »Ljudmila«, katera je zelo lepo uspela. Na proslavi so bile poleg te igre izvajani še dve simbolični vaji na napeve »Povsod Boga«, »Mamica moja« in rajanje »Pozdrav Mariji«, ter dve deklamaciji: »Slovenskim materam« in »Naročilo«. Dekliški pevski zbor pa je zapel pesem »Plevice« in venček slovenskih narodnih pesmi.

Prvo predstavo smo uprizorile v nedeljo 22. marca, na željo občinstva pa smo na praznik Marijinega Oznanjenja proslavo ponovile. Obisk je bil pri obeh predstavah povoljen, posebno pri drugi uprizoritvi, ki so se je udeležili tudi odličnejši predstavniki občine. Bog živi! *Pogačar Mimi.*

DEKL. KROŽEK BLAŽ POTOČNIKOVE ČITALN. V ŠT. VIDU NAD LJUBLJANO

Pomlad je tu. Vse cvete in se probuja. Tako so vzcveteli tudi naši dekliški krožki in že prav lepo delujejo.

Tudi v Št. Vidu smo z veseljem sprejele vest o obnovitvi prosvetnih društev in dekliških krožkov. Saj mlademu dekletu, ki hoče iti neomadeževano skozi življenjske viharje, je tako potrebna dobra kulturna organizacija!

Z veliko ljubeznijo se oklepamo našega krožka. Ob otvoritvi sestankov nam prečita predsednica par vrstic iz sv. pisma; sledi petje narodne pesmi. Nato deklamira

kaka članica ali pa priredimo šaljiv prizor, da se prav pošteno razvedrimo. Glavni del pa zavzema predavanje. Včasih nastopijo tudi naše telovadke s kako športno točko.

V februarju smo priredile dekliško igro »Prisegam«. Veliko deklet je bilo šele prvič na odru in so prav častno rešile svoje vloge. (Glej sliko!)

Na praznik Marijinega oznanenja pa smo priredile za Materinski dan akademijo. Program je bil zelo pester in je lepo uspel. Pozdravno deklamacijo je imela članica našega krožka. Dalje je sledila

čelnice Tončke Skalarjeve, ki se je z vso požrtvovalnostjo posvetila temu delu.

Akademijo pa so zaključili naši »slavčki«
Jadranski stražarji s krasnim koncertom narodnih pesmic pod vodstvom požrtvovalnega pevovodje g. Jovana.

Prelepo slovensko pesem naj bi ponesle me slovenska dekleta na naše domove, da bi bilo prijetno, domače in veselo po naših družinah.

Dekle dekliškega krožka naj bo solnčni žarek domače hiše, naj se povsod udeještvuje z ljubeznijo, kjer in koder so duše njene pomoči in ljubezni potrebne!

zborna deklamacija učencev narodne šole pod vodstvom gđe. učiteljice Žirovnikove. Preč. g. dekan Zabret je v lepem govoru pokazal, kako važno vlogo igrajo v življenju — matere. Koliko dobrega store s svojih tihim in požrtvovalnim delom za narodov razvoj. V naslednji točki je govorila članica krožka »O materini ljubezni«. Povedala je, kako velika in požrtvovalna je mati v svoji ljubezni. Par misli je posvetila tudi svoji prerano umrli, vzorni krščanski materi.

Dalje je bila igrica enodejanka: »Dva računa«. Naslednjo točko so izvajale simbolične vaje agilne telovadke našega športnega odseka pod vodstvom s. športne na-

Končno moram omeniti, da nas pri vsem delu vodi in stalno nam pomaga naša dobra gđna. Minka Žirovnikova, dolgoletna prosvetna delavka, kateri izrekam na tem mestu vse priznanje in zahvalo.

Bog živi!

Krista Pipanova, podpredsednica.

ČEZ SEDEM MORIJ IN DESET DEŽELA SLOVENSKIM DEKLETOM POZDRAV!

Čuden je svet in pisan zares. Pred dobrim tednom sem se zavijal v pelerino in pri peči gorkote iskal. Sedaj sredi neskončnega vodovja pri odprtem okencu svoje kabine, pri odprtih vratih na stežaj in ob brnenju ventilatorja ob desetih zve-

čer, komaj sapo lovim. Na potu sem mimogrede Malo Cvetko na njenem domu na Francoskem obiskal. Tako je brilo in ledeno po meni sipalo, da bi mi skoro zmrznil aparat, ki sem ga komaj primoral, da mi je rešil vsaj en spominček na dom Male Terezike. Tudi v Lurdu, kjer sem tudi slovenska dekleta Mariji priporočil — pa ne mislite, da sem na fante pozabil, zakaj bili so še prej na vrsti — tudi tam sem si k peči želel — sedaj sem pa v sredo najhujših pasjih dni prišel. Samo treska in bliska ni bilo še nič.

Lepa je takale pot po morju. Sama neskončna sinjina vsenaokrog, kakor v svilo odeto počiva morje, ladja si pa po njegovem hrbtu reže svojo brazdo. Na obzorju se pokaže mala meglica, iz katere se počasi zmota parnik, spet nam otoček tam od obzorja pošilja neme pozdrave... in delfini se kaj gibčno poganjajo iz globine, da nam razkazujejo svojo umetnost. Koliko pisanega življenja pa je tudi na ladji sami, kjer ni fantazija, ampak resničnost — taka, ki si jo nešteto deklet v svojih sanjah želi...

In vendar: Vstavi se oko na obzorju, ker ne more dalje, a misel ne pozna meja, ki so očesu na potu, zato pa misel vse dalje hiti. Na ograjo na krovu se je oprlo revno človeško bitje, a misel plava daleč, daleč... tja, koder pojo slovenski zvonovi čez lepe naše livade: pojo Mariji v pozdrav, ljudi na delo bodre in k molitvi vabijo, pojo..., ki jih ne sliši uho v daljo, a misel čuti, da je prav to trpka bridkost — tedaj čutiš prav, kako lepa je naša domovina, kako je ljuba in mila. In to morje — četudi lepo — tuje je, in četudi topla njegova voda in zrak nad njim razgret — nič nima gorkote.

Pa si toliko Slovenk po svetu želi. Tudi sem, kamor mene vodi pot, marsikateri želje hite. Pa je gotova resnica, da samo ena stvar vzame slovesu grenkost in tujino človeku osladi: do l ž n o s t. Zato tista, katera si samo iz objestnosti tujine želi, naj ve, da je tujina trda in mrtva, ki ne pozna ne ljubezni ne srca in le tisti, ki dobro ve, zakaj se je njej žrtvoval, le tisti se ne prevara.

Pa kaj naj še rečem? Predpust je bil te dni in pust, danes je pa pepelnica. Vsa-

ko leto je tako. Pa — tudi vsak dan. Nisem si zatisnil oči, ko je norela na ladji imenitna gospoda. Lahko njim, ki ne vedo, kako težko je zaslužiti groš. Ob mesecu se jim nateče za pametno uporabo in še za nekaj neumnosti čisto dovolj, ne da bi vedeli, s čim in kdaj so zaslužili. Zato pa pusta dobro poznajo, za pepelnico pa malo ali nič ne vedo. In vendar: ne samo v pratiki, tudi v življenju je tako, da vsi norci in norčavosti pustnega torca pepelnici pota ne zapro. Zato pa, dekleta, ki imate nemara pepelnico velikokrat, pusta pa redko, nikar ne sanjajte o sreči tistih, katerim je pust pravi patron. Nekaj takih deklet je na ladji, katera so maškare sleherni dan, pa je kot večča, ki v luč brli in ne ve, česa želi — le osmоди se. Tudi letos so jim vlekli ploh in ga jim bodo še — do zadnjega pusta, ko se bo tudi nad tem bitjem glasilo: spomni se, človek, da si prah... Ne, nismo na svetu za to, da bi vedno burke uganjali. Tudi pot v tujino je često maškerada! So nekatera dekleta na naši ladji, — pa ne Slovenke — ki pravijo in upajo, da jih Amerika že komaj čaka. No — takega »mesa« ni tako veliko, in v kakšno rabo gre, to je znana stvar. Pošten kruh je pa trd, tako trd in grenak...

Zato si tujine nikar ne želite! Prav pa je, če se je bojite. Če vas bo klicala, potem je pa to druga stvar.

Tako naj pošljem tople pozdrave vsem, katere poznam: v Zagrebu in Kostanjevici in Beli krajini, po vsej domovini slovenski in še njim, ki so morale za kruhom drugam.

Srečno sem prejadral široki Ocean. Samo ena večerja mi je bila odveč, ki sem jo po nepravi poti nazaj poslal in tako morski bolezní žrtvoval. Drugače sem se pa zadržal kot je prav in bil eden redkih, ki kljub viharju nisem bolezní podlegel.

Hladnik Janez.

SLOV. KRŠČ. ŽENSKA ZVEZA

je v mesecih jan., febr., marec in april prirejala po včlanjenih žen. odsekih zdravstv. tečaje za članice. Ti tečajji so se vršili tri nedelje po vrsti v enem kraju, ker ženečlanice pač ne utegnejo udeleževati se takega tečaja med tednom ali sicer ves dan. Tako pa se zberejo v nedeljo po popol-

danski službi božji, poslušajo teoretična navodila za prvo pomoč pri nezgodah, ki se dogajajo v navadnem življenju in zlasti pri gospodinskem delu, gledajo praktično vršitev prve pomoči in tudi same praktično poskušajo, da se bolje nauče. Prav posebno važen pri tem tečaju je teoretični in praktični pouk o negi bolnika, saj vemo, da je v tem oziru mnogo pomanjkljivosti zlasti na deželi. Zato je prav hvalevredno, da se je prijavilo za te tečaje tako lepo število ženskih odsekov s podeželja, da Ženska zveza niti vsem ustreči ni mogla in bo — ker se je zdaj pričelo že delo na polju

in bodo nedeljski popoldnevi namenjeni počitku — s tem izobraževalnim delom nadaljevala prihodnjo jesen. Izrazila se je želja, naj bi ta tečaj privzel tudi še snov za nego dojenčka; umevno, da bi se moral potem sorazmerno podaljšati. Tečaji so pod spretnim vodstvom zdravstvenega svetnika dr. Malke šimec in ge. dr. Jože Žitko ki sta jima ob strani ravnateljica šole za negovalke, zašč. sestra Marija Češarek in sestra Antonija Jaklič. Priglasilo se je tudi več deklških krožkov za te tečaje in jim bo Ženska zveza tudi radevolje ustregla prihodnjo jesen.

Ž E N A - G O S P O D I N J A

NEGA SOBNIH RASTLIN

(Predavanje ravn. mestn. vrtn. g. I. Lap-a v ženskem odseku Šentpeterske prosvete.)

Slike k temu članku so last »Mohorjeve« iz knjige C. Jeglič »Naše prijateljice«.

Knjigo »Naše prijateljice« je izdala Družba sv. Mohorja v Celju. Broširan izvod stane Din 36,—, v platno vezan Din 44,—. Knjiga se dobi v vseh knjigarnah. Udje Družbe sv. Mohorja jo dobe 25% ceneje, če jo naročijo naravnost pri založnici.

Predavati o rožicah je težko. Rožice so kakor razvajene ženske. Zahtevajo čisto posebno nego. Treba je z vsako specielno ravnati, da bo kaj iz nje.

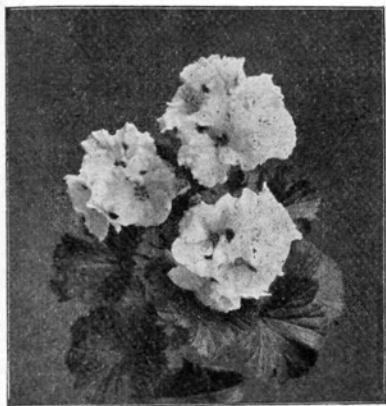
Rožice imamo zbrane iz vsega sveta: ene rastejo ob morju, druge v gredah, pa na polju in v gorah. Vsaka zahteva drugo zemljo in drugo podnebje. In če hočemo, da nam lepo raste in uspeva, moramo poznati vse te posebnosti. Znanstveniki to študirajo v šolah. Naše žene in dekleta pa naredo drugače. Imajo nekak instinkt za nego rožic. Postavi jo na okno, pa jo obrača in ima vedno lepše rože kot vrtnar. Je to nega, ki je pa veliko težja kot v rastlinjaku. Tam je vse prilagodeno rožam: temperatura in vlaga. Nekatere zahtevajo bolj hladne rastlinjake, druge bolj tople, n. pr. one iz južne Dalmacije ali iz Španije. Nekatere prija bolj suho ozračje, drugim bolj vlažno. Če hočemo ali nočemo, moramo jim ustreči, da rastejo. Vsaka rastlina potrebuje za svoje življenje takšno zemljo,

ki se prilega njeni naravi. Za lončnice pridejo v poštev te-le vrste: humus, resnata zemlja (izpod resja), šotna zemlja, listna zemlja izpod gozdnega drevja, krtinka in kompost. Slednjemu vrtnarji dodajo še gnojnice in apna ter je šele čez dalj časa goden za rože. Rože, ki rastejo v srednji Ameriki na drevesih, ne srkajo hrane iz dreves, marveč iz zraka, ko prinese veter amonijakovih snovi. Teh jim moremo pri nas nuditi samo v močvirnem mahu in še kljub temu nimamo sigurnih uspehov.

Asparagus. »Asparagus ne raste«. — Saj ne more, če mu v preveliki vnemi potrgaš s koreninic vse čebulice in mu s tem vzameš rezervno hrano, ki jo ima za slabe čase. Asparagus je rastlina, ki je vedno lačna, hitro diha in rabi zelo veliko hrane. Ljudje navadno premalo zalivajo in premalo gnoje. Res je hudo vsako leto presajati, toda, če asparagus dve leti ni presajen, postane žejen in lačen. Tu pomaga samo presajanje v dobro zemljo, ali pa, da ga dobro zalivamo. Ravno zalivanje pa je tista tajnost. Kot drevesa tudi ostale rastline gotovo dobo rasto, gotovo dobo pa spe. In takrat jih ne smemo toliko zalivati, kadar pa cveto, pa vedno več.

Silno hvaležna rožica je *pelargonija*. Imamo tri vrste pelargonij. Visoko pelargonijo, beršljanko in angleško pelargonijo. Izmed teh je najbolj hvaležna beršljanka. Pelargonije uspevajo na južni strani proti soncu, tudi pri 40° C. Imamo jih več vrst, n. pr. temnordeče, rožnate, be-

Je, ki se med seboj lepo dopolnjujejo. Kar se tiče razmnoževanja je najbolj pripravno, če napravimo potaknjence avgusta mese-

Angleška pelargonija.

ca. Po 4 potaknjence posadimo v en lonček v zemljo, ki je zmešana z mivko. Ti potaknjenci se po dveh do treh tednih ukoreninijo in prezimijo na oknih, kjer ne zmrzuje. Če je sončno, je že treba zalivati vsakih 14 dni, sicer pa zadostuje dvakrat čez zimo. Ob koncu februarja je treba nepotrebne poganke porezati. Od vrtnarja si prinesemo črne zemlje, omešane z mivko v katero posadimo mlade poganke, bolj stare pa v težko zemljo. Poleti moramo močno zalivati, pa ne opoldne, ampak zjutraj in zvečer. Mrzla voda in lonček rožici škoduje.

Pobožna želja vsakega in vsake je, imeti lepe nageljne. Pred vojno so bili pri nas znani češki nageljni, ki so imeli po 6 do 7 cm v premeru. Kot največji veljajo danes laški nageljni, amerikske in angleške vrste. Zadnja leta imamo samo te nageljne za zimske veselice in godove. Spretna sobna vrtnarica posadi potaknjence in se drugo leto že baha z nageljni. Poskušali so tudi z visečim nageljnem, toliko opevanim v narodni pesmi. Pa ni sreče. Samo po tri leta dobro uspeva, potem pa postane

rumen in zleze skupaj. Zahteva več sonca in hladen zrak. Moderni so Chabaud (Šabo) nageljni, ki jih spomladi sejemo, damo v lončke in lepo zalivamo. V Hamburgu je najbolj moderen nagelj »otrok iz Nice«, ki ima 6 do 8 cm v premeru. Se pa težko dobi dobro seme. Zrnje stane Din 23.—. Če spomladi naredimo potaknjence laških nageljnov, damo na gredo in novembra meseca v lonček z dobro zemljo, potem pa za nekaj časa v senco na zunanje okno in pazno zalivamo, dosežemo ravno tako velik cvet, kot je oni laškega nageljna. Nagelj ima raje težko zemljo kot lahko.

Za veliko noč so cerkve okrašene s *cinerarijami*. Gojitev cinerarij se pa danes precej opušča. Je težko z njimi. V sobi dobe uši, vrtnar jih pa mora imeti v mrzli gredi, če so nerodne zime. Treba jih je močno gnojiti in zalivati, pa postanejo spomladi do 40 cm široke. Če jo postavimo v rastlinjak, je tekom 14 dni v cvetju. Sejejo jih avgusta meseca. V sobah se jih pa ne izplača gojiti, ker drugo leto nimajo tako lepih cvetov.

Najbolj hvaležna roža je *aspidistra*. V soboto greš od doma, postaviš aspidistro v vodo in te na hodniku lepo počaka. Nič

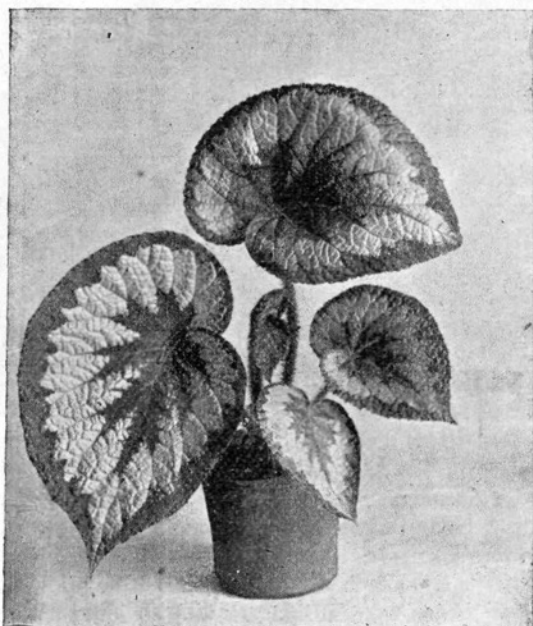
Viseči (gorenjski) nageljni.

hudega se ji ni zgodilo, ne dobi uši in vzdrži na svetlem kakor na temnem prostoru. In, če ima kolikor toliko nege, če ni na soncu in če jo še nekoliko neguješ, postane tako košata, da jo prav dobro porabiš za dekoracijo. Nikar jo ne presajaj vsako leto! Šele takrat, ko je polna listov,

jo razdeli na več delov. Cvete pozimi in ima na koreniki male vijoličaste cvete. In v času, ko cvete, jo zalijemo z vodo, v kateri operemo meso, ali pa ji pridamo kurjeka, ali malo umetnega gnojila in kostonjeve moke. Toda samo kadar cvete.

Prav tako hvaležna roža je tudi *dracena*, ki hoče sonca, medtem ko *aspidistra* uspeva v senci. Pri dobri negi ji postanejo listi široki. *Dracena* hoče težko zemljo. Kadar ostane prevelika, ne vemo, kam z njo. V sobi je ne moremo imeti, na prostem pa ne prezimi. Razmnožujemo jo tako, da olupimo gornjo kožo, ovijemo z mahom, pridenemo še malo kurjeka in zavežemo. Čez leto požene koreninice in imamo drugo rastlino.

Za vzhodna, zahodna ali severna okna so *gomoljaste begonije*. Teh begonij je veliko vrst. Nekatere so polnocvetne, druge imajo liste razrezane, tretjim je cvet viseč in vseh mogočih barv. Ene so male,

Begonija.

Aspidistra in cinerarije.

druge imajo cvetove, ki dosežejo tudi 15 cm v premeru. Uspevajo na prostem kot v lončkih. Gomoljiko posadimo v listnato zemljo, zmešano z mivo. Imeti jo moramo na gorkem, kjer kurimo, pa nam požene v začetku maja. Potem jih presadimo v zabojček ali posamezno v lonček. Razmnožujemo jih z delitvijo gomoljev, ki jih razrežemo in to rano potresemo z ogljenim prahom. Posajene morajo biti na gorkem in v senci. Poleti jih je treba močno zalivati in pridejati kurjek. Ko odcveto, proti jeseni, jih zalivamo vedno manj, dokler septembra ne prenehamo popolnoma. Ko se rastlina posuši, vzamemo gomolje iz lončka, jih osnažimo in spravimo v zabojček, ki je napolnjen s suhim peskom. Zabojčke spravimo na gorko, kjer jih pustimo do začetka februarja. Vrtnarji jih pa vzgajajo na ta-le način: Januarja sejejo v zabojček, zrastejo rastlinice 1 in pol milimetra velike.

V nov zaboječek s peskom in gozdno zemljo jih presadijo eno poleg druge. Ko ima rastlinica 5 mm, jih presadimo 2 do 3 cm narazen. Aprila gredo v gorko zemljo, kjer ostanejo en mesec, se zopet presade in rastejo.

Primula spada med trobentice in ima po listih drobne glivice, ki povzročijo po roki mehurje, kakor kake garje, če se je dotaknemo. Ti mehurji se razležejo po vsem životu in delajo leta in leta sitnosti. *Primula* kupimo pri vrtnarju. Včasih je bil njen cvet tako velik, kot cvet navadne trobentice. Danes pa imamo *primula*, katerih cvet ima velikost 50 dinarskega novca in so ali čisto bele, ali rožnate vseh mogočih barv. Spomladi začno cveteti in cveto do junija meseca. Nekateri jih pridrže za drugo leto, se pa ne izplača, ker drugo leto nimajo tako lepih cvetov. Presaditi jih je treba, imeti v senci in dobro zalivati. Posebne kulture nimajo. Sejemo jo pomladi, da nam zacvete pozimi. Ko odcvete, jo še vedno zalivamo in presadimo, da dobi dovolj listov in cvete na jesen še enkrat.

Pozimi radi kupujemo *ciklame*. S temi je pa tako: če jo prinesemo iz rastlinjaka, kjer ima mnogo gorkote in vlage, v sobo, jo bo zeblo, če jo damo na gorko, bo pa presuho. Pred veliko nočjo cvete. Dva meseca potem še zalivamo, nato na 14 dni, 3 tedne, vedno manj in manj, dokler junija ne prenehamo. Lonce z gomolji postavimo v senco in čez tri ali štiri mesece začno gomolji odganjati. Tedaj jih presadimo v listnato zemljo in začnemo počasi zalivati. V senci kaj lepo raste. V Novi Štifti je župnik, ki ima vsa okna polna ciklamov., ki imajo po 50 do 60 cvetov. Ciklamov je mnogo vrst, različnih barv.

(Konec prih.)

GOSPODINJSKA IZOBRAZBA V ŽENSKIH DRUŠTVIH

(Konec.)

8. Gospodinja mora biti tudi učiteljica in vzgojiteljica *dobrodelnosti* v domu. Ne samo najbližji in najdražji in družinski člani morajo biti deležni njene dobrote, ampak vsak, ki je pomoči potreben in jo prosi zanjo, pa tudi tisti, ki je ne prosijo, pa jih samo vidi v potrebi: siromaki, bolniki, zapuščeni.

Zato naj bi vsako žensko društvo, ali odsek imelo dobrodelni krožek, ki bi zbi-

ral darove in prispevke; ob tem krožku bi gospodinje vadile svojo dobrodelnost vse, prav vse, v blagor bližnjega.

Vsakoletna dobrodelna prireditve pa bi pokazala višek dobrodelnega smisla, kar se tiče prireditvenih točk, pa tudi izraza te dobrodelnosti do ubogih.

9. Gospodinja mora čutiti, kot družabno bitje, tudi zunaj svojega doma neko socialno odgovornost in soodgovornost za vse, kar se dogaja. V okolici, sosesčini, vasi, mestu, deželi, narodu in državi. To, da je središče družine, je še ne oprošča tudi še vseh drugih dolžnosti, ki jih ima v vseh teh edinicah.

Zaenkrat moramo žal priznati, da ima naše ženstvo za to malo smisla. Naloga društev je, da v tem oziru store, kar največ morejo.

Socialnih predavanj prav mnogo v naša društva! Da naše ženstvo spozna, kaj se to pravi: sem družabno bitje; jaz potrebujem druge ljudi, drugi potrebujejo mene. Socialno čuvstvovanje ni nič drugega kot ljubezen do bližnjega, resnična in prava, prav po Kristusovem izreku: »Kar nočeš, da bi drugi tebi...«

Na ta način se bodo socialni krogi vedno bolj širili in bo narodnostna in državljska vzgoja nujna posledica druž. vzgoje.

Viri: Dr. Ušeničnik »Soc. vprašanje«
Naša pot. Dr. Jeraj »Državljska vzgoja«,
Mati vzgojiteljica, Vigred. Mladika.

10. Gospodinja je pa tudi *svečenica*, duhovnica v domu, ki posreduje med Bogom in svojo družino.

Ni prišla ta točka na zadnje mesto, kakor da bi ne bila važna, ampak prav zato, ker ji je dati poseben poudarek.

Vsi vemo, da je prav posebno za ženo vera nekaj nepogrešljivega, nekaj brez česar živeti ne more. Vemo pa tudi, da je dandanes toliko ovir in nasprotstev, da je nujno potrebno, da se vsi in vsak ob vsaki priliki zavemo dejstva: Bog in sv. vera je naša edina moč. Zato je temeljne važnosti, da tudi naša ženska društva z največjo vne- mo goje verski smisel, katoliško prepričanje in pravo ter resnično življenje po veri.

Če poudarjamo potrebo po ženski izobrazbi, moramo pa za to žensko izobrazbo poudariti potrebo *verske* izobrazbe. Pridiga in krščanski nauk nam ne more vsega

nuditi, zlasti ne odgovorov na vprašanja, ki nam jih življenje vsak dan zastavlja.

Zato je čisto v redu, da ima vsako društvo in vsak odsek duh. voditelja, ki čuva, da se vanj ne prikrade karkoli nepravlega, nekatoliškega; ki daje smernice v kat. smislu, ki pa tudi pomaga razvozljati vsa vprašanja verskega značaja.

Pa tudi vse članice naj se vsak mesec vsaj enkrat zbero, morebiti pred mesečnim sv. obhajilom, ki ga skupno prejema, pa se pri sestanku za pol ure zatope v en ali drug oddelek one knjige vseh knjig, ki vsebuje vse, kar potrebuje naša duša za dvig k Bogu — v katekizem. Vsaka izmed nas bi morala imeti katekizem blizu pri roki, da se z njim posvetuje ob vsaki priliki.

Pridiga, kršč. nauk in še katekizem! Verske izobrazbe ni nikoli preveč!

Tako smo z gospodinjo, ki išče v svojem društvu izobrazbe, prehodile vse možne poti, ki potem društva vodijo k resnični izobrazbi.

Če bodo naša društva ženstvu kazala to pot in bo ženstvo rado hodilo po tej poti, potem bode delo v naših ženskih društvih rodilo bogate sadove.

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA

Odgovarja dr. M. Justin

Naduha. Stara ste komaj 40 let, ste kmečka dekle, ki mora težko delati. Skrbi Vas, kaj bo z Vami, kako boste delali, če se Vas naduha prime. Pravite, da jo že čutite, bojite se je, ker ste čuli, da je podedljiva in neozdravljiva.

Naduha, kakor jo ljudje pojmujejo, ima svoje vzroke in te vzroke treba poznati, da se jih odpravi oz. popravi. Slabost srca je eden teh vzrokov, vnetje, dolgotrajno obolenje in zraslotine rebrnice je drugi vzrok, tretji spremembe v malih kapilarah in živčni krči na teh delih. Tudi spremembe v nosu, polipi in druga kronična obolenja so vzrok za takozvano naduho. Vrhutega pa je tudi splošno telesno stanje zlasti pa poklicno delo v prahu, kronični katarji v pljučah, stanje ledvic itd. vse soodgovorno za ev. naduho.

Pregledati se dati z ozirom na te vzroke in vesten zdravnik bo skušal odpraviti vzroke in naduha bo ozdravljiva, če ni prepozno.

KUH. UMETNOST NAŠIH NAROČNIC

Silva O. — *M.* piše: Moja sestra, ki je poročena v Avstriji, je bila za nekaj časa doma na velikonočnih počitnicah in mi je praktično pokazala več, pri nas še malo znanih jedi, ki jih tam pogosto kuha. Ker slišim, da so Vigrednice zelo zadovoljne z letošnjim načinom pouka v kuhanju v naši Vigredi, jim hočem podati nekaj zapiskov, ki sem jih od sestre dobila:

Jajčna jed s sirom. Osem jajec mešamo gladko s ščepom soli, z 2 zvrhanima žlicama naribanega sira (najboljši je parmesan), s ščepom popra in 4 žlicami mleka. Maso vlijemo v široko, plitvo omeletno ponev, v kateri smo razbelili 4 dkg masti (da se kadi). Ker je mast zelo vroča, jajčnjak ob robu napravi mehurje. Ko z veliki vilicami dvignemo pripečeno maso, se vsa masa nekoliko proti sredi ponve porine in istočasno tudi zakrknje. Tako je jajčnjak končno mehak kakor krema in enakomerno zakrknjen. Ko je tako daleč, ga stresemo, da zdrkne na pogret veliki krožnik, ga potresemo s sesekljanim drobnjakom in ga hitro serviramo.

Opečeni prinčeznji krompir s paradižnikovo solato: 1½ kg novega krompirja skuhamo v slani vodi in ga zrežemo na rezine. Pol litra kisle smetane razžvrkljamo z žlico moke, osolimo, popoprano in začimimo z malo žličico sardeline paste in pridenemo približno 125 kg v kocke razrezanih ostankov od pečenke ali gnjati. Zdaj pridenemo še narezani krompir in stresemo vse skupaj v s presnim maslom pomazano kozico ali posodo, pokapamo z razpuščenim presnim maslom in prepečemo v vroči pečici, da ima lepo rumeno skorjo. Serviramo s paradižnikovo solato.

Veselje je kratko, kesanje pa dolgo! O resničnosti tega pregovora se je že marsikatera gospodinja prepričala, ko je pregledovala svoje prizgodaj raztrgano perilo, ki ga je prala s kakim samodelujočim pralnim praškom ali z manj vrednim milom. Zato vsaki gospodinji svetujemo, da pere svoje perilo vedno le s priznanim dobrim milom *Zlatorog*, da se na ta način obvaruje pred neprijetnim presenečenjem.

Poravnajte naročnino!

Dvoje lepih potovanj, zanimivih in poučnih, z avtom, pripravlja za letošnje počitnice dobrodelna, romarsko-izletna pisarna »Po božjem svetu« v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica, ki bosta dobrodošli zlasti duhovnikom in učiteljstvu. Potovanji sta urejeni tako, da bodo potniki obedovali in prenočevali kar moč v manjših, cenejših krajih, spotoma pa si ogledali vse znamenitosti krajev, koder se bodo vozili. Tudi razdalje od postanka do postanka niso prevelike, tako da vožnja ne bo utrudljiva. Izleti pisarne »Po božjem svetu« se odlikujejo po skrbni pripravljenosti in domačnosti in tudi za ti dve potovanji so preskrbljeni izkušeni poznavalci za vodnike. Vsak udeleženec bo imel res prijetne spomine na ti potovanji in si ne more želeči lepšega počitniškega izleta.

1. *V Južno Srbijo* od 6. do 18. julija. Interesantno potovanje, polno pestrosti in zanimivih doživetij: iz Ljubljane čez Stično (cistercijanski samostan), Novo mesto, Metliko, Karlovec, Plitvice (sloveča jezera in slapovi), Bihač, Ključ, Jajce, Mostar, Bugojno, Trebinje v Dubrovnik (biser Jadrana; celodnevno bivanje). Iz Dubrovnika v Kotor s parnikom; kdo bi ne videl rad čudovite Boke? Iz Kotora (z avtom) čez častitljivi Lovčen v Cetinje, Peč, Prizren, Skoplje; zgodovinski kraji! Dalje v Ohrid (znamenito jezero), v Bitolj, po drugi strani čez Veles, Skoplje v Prištino, Kos. Mitrovico, Raško in Kraljevo v Užice, Sarajevo, Travnik, Banjaluko, Prijedor, Glinu in čez Karlovec v Zagreb, Samobor, Kostanjevico, Pleterje (kartuzija pod Gorjanci), Novo mesto — Ljubljana. Okoli 3000 km vožnje. Cena 1200 Din.

2. *V Rim in Neapelj* od 27. jul. do 7. avgusta. To potovanje je bilo določeno za letošnjo Veliko noč, pa je na splošne želje (tudi od strani duhovnikov), preloženo na počitnice. Načrt potovanja je ta-le: Ljubljana, Postojna, Vipava, Gorica, Monfalcone, Treviso, Mestre, Padova, Rovigo, Ferrara, Bologna, Firenze, Siena, *Rim*, Neapelj (Pompej), Chieti, Pescara, *Loreto*, Ancona, Fano, Rimini, Bologna (Padova), Benetke, Trst, Sežana, Postojna, Ljubljana. Cena temu potovanju je odvisna od števila udeležencev: največ 1800, najmanj 1000 D.

Obširen spored v vseh podrobnostih pošlje brezplačno pisarna »Po božjem svetu«, Ljubljana, Šentpeterska vojašnica.

ZA SESTRE V OBMEJNIH KRAJIH

Že dolgo slišimo, v kako velikem pomanjkanju žive družine v naših obmejnih krajih. Živo občutimo, kako se žene in dekleta, naše sestre, trudijo, da bi tem težavam odpomogle. Poprijele so se najrazličnejšega dela, da bi vsaj nekoliko odpomogle družinski bedi. Ves svoj prosti čas, ure počitka in celo dolge noči žrtvujejo, da z raznim ročnim delom, ki ga potem prodajajo za mal denar, prinesejo vsaj nekaj v družinsko blagajno, ali da zaradi izdatkov za sebe ne obremenjujejo te blagajne. V nekaterih krajih so vpeljali kar domače obrti; tako n. pr. na Jesenicah toledo, na Prevaljah pa file. Znano nam je, da žene in dekleta v Žireh, v Železnikih in drugih vaseh okoli Škofje Loke, pa tudi v Polhovem Gradcu in v okolici, v Fari pri Kočevju in v okoliških vaseh pridno klekljajo in izdelujejo zelo lepe čipke, vstavke, zvezde, prte in prtice, ki po svoji finisi nadkriljujejo in daleč prekašajo tovarniško blago in razne iz inozemstva uvožene izdelke. Da se je ta domača obrt v teh krajih tako odlično razvijala, pa gre glavna zasluga Državnemu osrednjemu zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani, ki je z velikimi žrtvami vpeljal na Jesenicah toledo, na Prevaljah file in vzdržuje v Žireh, Železnikih, Polhovem Gradcu, v Fari pri Kočevju čipkarske šole.

Ko našim ženam in dekletom vse to sporočamo, imamo pri tem svoj posebni namen, namreč ta, da vse prepričamo, da smo dolžne kupovati samo te izdelke, da tako vsaj nekoliko pomagamo sestram, ki so v potrebi. Vsaka nevesta, ki si pripravlja balo, naj misli na to, da bo s svojim nakupom podprla te svoje sestre, ali se z njimi dogovorila, da ji bodo pripravile po dogovoru vse stvari, ki bi jih morala za drag denar kupiti v trgovini, pa bi še ne bile tako lepe, tako trpežne in tudi tako poceni. Pa tudi vse druge, ki za splošno porabo potrebujejo karkoli od teh izdelkov, naj nikjer drugje ne kupujejo. Opozorjamo še enkrat, da se v Sloveniji izdelujejo ti-le izdelki: klekljane čipke, file čipke in druga file dela, toledo izdelki vseh vrst, volneni izdelki iz domače in tuje volne in vezenine vseh vrst.

V Osrednjem zavodu za ženski domači obrt, Ljubljana, Novi trg, 4, pa se tudi dobe tozadevna pojasnila.

Ako gre
za zavarovanje
pride v poštev le

LASTNA PALAČA

UZAJEMNA ZAVAROVALNICA

LJUBLJANA, Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi;
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtniško zavarovanje »KARITAS«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

»DEKLIŠKI ODER«

V založništvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. ZVEZEK:

PASTORKA. Drama v petih dejanjih.

SESTRI. Božična slika v enem dejanju.

ŽIVELA TELOVADBA! Veseloigra v enem dejanju. Cena Din 12.—.

III. ZVEZEK je posvečen materinskemu dnevu in vsebuje 19 deklamacij za materinski dan in kratke prizorčke:

POTRPETI JE TREBA Z OTROKI

PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena Din 10.—.

IV. ZVEZEK: vsebuje 5 daljših in krajših iger, namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dej.

ANGELA. Božična igra v petih slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA. Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE... Veseloigra v štirih slikah. Cena Din 16.

V. ZVEZEK:

SV. ELIZABETA. Igra v petih dejanjih. Cena Din 7.—.

VI. ZVEZEK vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE.

Božična igra v enem dejanju.

GOBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična igra v dveh dejanjih. Din 7.

ZALOŽBA VIGREDI

LJUBLJANA, Masarykova 12.

VIGRED 1929, 1930, 1931, 1932, 1933 — à Din 25.

MATI VZGOJITELJICA. — Din 16.

MED POMLADJO IN POLETJEM. — Din 10.

HENOH ARDEN. — Din 8.